

Súčasná fotografia
na Škole úžitkového výtvarníctva
Josefa Vydru v Bratislave

ESTER ERDÉLYIOVÁ
Bakalárska práca

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko – přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

Opava, 2010



Súčasná fotografia
na Škole úžitkového výtvarníctva
Josefa Vydru v Bratislave

ESTER ERDÉLYIOVÁ
Bakalárska práca

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko – přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

Opava, 2010



Súčasná fotografia na Škole úžitkového výtvarníctva Josefa Vydra v Bratislave

CONTEMPORARY PHOTOGRAPHY
AT JOSEF VYDRA SCHOOL
OF APPLIED ARTS IN BRATISLAVA

Odbor: Tvůrčí fotografie
Vedúci práce: Prof. PhDr. Vladimír Birgus
Oponent: Odb. as. Mgr. Václav Podestát

ESTER ERDÉLYIOVÁ
Bakalárska práca

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko – přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

Opava, 2010



Abstrakt

V bakalárskej práci s názvom Súčasná fotografia na Škole úžitkového výtvarníctva Josefa Vydra v Bratislave predkladám súhrn poznatkov o súčasnej fotografii odboru úžitkovej fotografie na Škole úžitkového výtvarníctva Josefa Vydra v Bratislave. Jej súčasťou sú reprodukcie študentských prác a portréty pedagógov. Východiskovým materiálom pre spracovanie tejto témy boli rozhovory s pedagógmi odboru úžitkovej fotografie a to predovšetkým s vedúcim odboru Mgr. Jánom Striešom, Mgr. Juditou Csáderovou, Mgr. Art Jaroslavom Žiakom a Bc. Viktorom Szemzöm. Ich výpovede dopĺňa prieskum formou dotazníka, prostredníctvom ktorého sa podarilo zozbierať názory 28 absolventov z vyhodnocovaného obdobia 2000 až 2010 a 10 súčasných študentov. Súčasťou práce je aj zoznam absolventov z obdobia 1990 – 2010.

Kľúčové slová

Škola úžitkového výtvarníctva, úžitková fotografia, študijný odbor, pedagóg, študent

Abstract

This study constitutes a summary of knowledge on contemporary photography at the Josef Vydra School of Applied Arts in Bratislava. It includes a number of reproduction of works of student's and portraits of pedagogues. Dues for serving as significant sources of support and information, shared in mutual dialogue, are to be attributed to the pedagogues of the Department of Applied Photography including Mgr. Ján Strieš, Mgr. Judita Csáderova, Mgr. Art Jaroslav Žiak and Bc. Viktor Szemzö. A substantial role in gathering the ultimate collection of findings was played by research, carried out through a questionnaire, collecting opinion scans of 28 graduates and 10 current students, related to the analysed segment of the period 2000 to 2010. The study includes a list of school graduates of the period 1990 – 2010.

Key words

School of Applied Arts, applied (abstract) photography, specialization, pedagogue, student

Zadanie bakalárskej práce

Slezská univerzita v Opave
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opave
Akademický rok: 2009/2010

Studijní program: Filmové, televizní a fotografické
Forma: Kombinovaná
Obor/komb.: Tvorčí fotografie (TF)

PŘEDKLÁDÁ	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO:
ERDÉLYIOVÁ Ester	Švabinského 904/2, 85101 Bratislava	F507656

Název tématu česky:

Súčasna fotografia na Škole Úžitkového Výtvarníctva Josefa Vydra v Bratislave

Název tématu anglicky:

Contemporary Photography at Josef Vydra School of Applied Arts in Bratislava

Vedoucí práce:

Prof. PhDr. Vladimír BIRGUS – ITF

Zásady pro vypracování:

Súhrn poznatkov o súčasnej fotografii odboru úžitkovej fotografie na Škole úžitkového výtvarníctve Josefa Vydra v Bratislave, predstavenie pedagógov, absolventov a študentov odboru fotografie na Škole Úžitkového Výtvarníctva Josefa Vydra v Bratislave

Seznam doporučené literatury:

- Anna S. et al. Das Bauhaus im Osten. Slowakische und Tschechische Avantgarde 1928-1939. Hatje Cantz, Ostfildern 1997. ISBN 3-7757-0729-8
- Bartko, O. et al. Art school ŠUR+ŠUP+ŠUV=75. Rabbit & Solution studio, Bratislava 2007.
- Birgus V., Mlcoch J. Česká fotografie 20. století. Pruvodce. Umeleckoprumyslové museum v Praze, KANT, Praha 2005. ISBN 80-7101-041-3
- Fárová, A. text v katalógu výstavy Anton Stano. In Hlavác L. Dejiny slovenskej fotografie. Osveta, Martin 1989. ISBN 80-217-0086-6
- Hlavác L. Dejiny slovenskej fotografie. Osveta, Martin 1989. ISBN 80-217-0086-6
- Hrabušický A., Macek V. katalóg výstavy SNG. Slovenská fotografia 1925 – 2000. Moderna – postmoderna – postfotografia. Slovenská národná galéria, Bratislava 2001.
- Mrázková D., Remeš V. Cesty ceskoslovenské fotografie. Mladá fronta, Praha 1989. ISBN 80-204-0015-X
- Mrázková et al. Katalóg výstavy. Co je fotografie. 150 let fotografie. Videopress, Praha 1989. ISBN 80-7024-004-0
- Václav Macek, Nová slovenská fotografia, FOTOFO, Bratislava 2001.

dátum

dátum

dátum

podpis studenta

podpis vedoucího práce

podpis vedoucího katedry

Prehlásenie

Prehlasujem, že som túto bakalársku prácu vypracovala samostatne a použila som iba citovanú literatúru, ktorú uvádzam v bibliografických odkazoch.

Súhlas

Súhlasím, aby táto bakalárska práca bola zaradená do knižnice FPF SU v Opave, do Uměleckoprůmyslového muzea v Prahe a na internetové stránky ITF.

Podakovanie

Rada by som využila priestor a poďakovala Prof. PhDr. Vladimírovi Birgusovi za pomoc pri koncipovaní tejto práce. Za jeho usmernenie a užitočné rady. Ďakujem aj doc. Otakarovi Karlasovi, že nám študentom tak ochotne a inšpirujúco predstavil svet typografie a jeho možnosti. Ďakujem mojej najbližšej rodine, mojej mame, PaedDr. Ruth Erdélyiovej za trpezlivú kritiku, podporu a pomoc, s ktorou mi láskyplne vyšla v ústrety. Za podporu, oporu a porozumenie môjmu manželovi Jurajovi Havlíkovi. Nášmu synovi Nathanovi Eliah za trpezlivosť a energizujúce úsmevy. Veľmi si vážim pomocnú ruku, ktoru ste mi ochotne podali.

ESTER ERDÉLYIOVÁ

V Opavě, 15. augusta 2010

© 2010 Ester Erdélyiová, Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě

Obsah

ÚVOD	10
1 HISTÓRIA ŠKOLY: ŠUR - ŠUP - ŠÚV	11
2 ODBOR FOTOGRAFIE	14
3 ATMOSFÉRA ŠKOLY	16
4 PEDAGÓGOVIA	20
4.1 Bývalí pedagógovia odboru úžitkovej fotografie 1970 - 2000	20
4.2 Ján Strieš	21
4.3 Judita Csáderová	23
4.4 Jaroslav Žiak	25
4.5 Viktor Szemző	26
4.6 Bývalí pedagógovia odboru úžitkovej fotografie 2000 - 2010	27
5 ŠTUDENTI	29
6 ŠTÚDIUM	34
6.1 Prijímacie pohovory	34
6.2 Schéma študovaných predmetov	35
6.3 Charakteristika predmetov	37
6.3.1 Maturitná skúška	41
6.3.2 Nové technológie	42
6.4 Uplatnenie absolventov	43
7 ŠKOLSKÉ PROJEKTY	44
8 PRIESKUM NÁZORU ŠTUDENTOV	48
ZÁVER	52
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY A ZDROJOV	53
PRÍLOHY	
Zoznam absolventov 1990 – 2010	
Dotazník pre študentov odboru úžitkovej fotografie na ŠÚV v Bratislave	
Dotazník pre absolventov odboru úžitkovej fotografie na ŠÚV v Bratislave	

Použité skratky

ŠÚV – Škola úžitkového výtvarníctva

ŠUP – Škola umeleckého priemyslu

ŠUR – Škola umeleckých remesiel

VŠVU – Vysoká škola výtvarných umení

VŠMU – Vysoká škola múzických umení

ITF – Institut tvúrčí fotografie

FAMU – Filmová a televizní fakulta akademie múzických umění

Úvod

Ako absolventka odboru úžitkovej fotografie na Škole úžitkového výtvarníctva (ďalej len ŠÚV) v Bratislave som sa rozhodla spracovať obraz o súčasnej fotografii na tomto odbore.

Odbor fotografie tejto školy už po desaťročia v podstatnej miere ovplyvňuje kvalitu a smerovanie slovenskej fotografie. Napriek tomu ma prekvapil nedostatok odbornej literatúry v tejto oblasti. Pre spracovanie tejto témy som sa rozhodla aj z tohto dôvodu, ale podstatnou motiváciou bolo množstvo spomienok z čias, keď som sama bola študentkou odboru fotografie na tejto strednej škole. Stredná škola je pre každého dôležitým míľnikom v živote. Formuje človeka nielen profesijne, ale aj osobnostne. Počas štúdia sa upevnil môj vzťah k fotografii a hranice mojej tvorby sa výrazne posunuli vďaka technologickým a umenovedným znalostiam. Napriek digitálnej ére sú pre mňa nedoceníiteľné skúsenosti z tmavej komory, čierno – biele videnie a hlavne vedomosti, ktoré do nás vlievali skúsení pedagógovia, významní umelci a v prvom rade skvelé osobnosti, ako vedúci odboru Mgr. Ján Strieš, Mgr. Judita Csáderová, Mgr. art. Filip Vančo a Mgr. art. Jaroslav Žiak. Ich prístup k študentom a vysoké očakávanie kvalitne spracovanej úlohy dodnes udržuje vysokú kvalitu tvorby mnohých absolventov. Mňa ich prístup posunul k samostatnosti, k odvahe ísť svojou cestou a hlavne ísť ďalej cestou fotografie.

ESTER ERDÉLYIOVÁ

V Bratislave dňa 15. augusta 2010

1 | História školy: ŠUR - ŠUP - ŠÚV

Počiatkom umeleckého školstva na Slovensku bolo práve založenie Školy umeleckých remesiel, dnešnej Školy úžitkového výtvarníctva. Škola úžitkového výtvarníctva Josefa Vydra v Bratislave je dodnes najkvalitnejšou strednou školou svojho druhu a nielen najstaršou výtvarnou umeleckou školou na Slovensku, ale aj jednou z najstarších v strednej Európe.



Palisády, 1945-2000



Mokrohájska, od 2000

Školu pôvodne otvorili z iniciatívy živnostníkov a podnikateľov s praktickým cieľom „*povzniesť domácu výrobu na úroveň medzinárodnej produkcie*“ (Meluzín, 2007). Jej zriaďovateľom bola Obchodná a priemyselná komora mesta Bratislavy. Škola umeleckých remesiel začala svoju činnosť 1. decembra 1928 otvorením kurzov kreslenia a reklamy. Pod vedením Josefa Vydra a vďaka nemu škola vždy reagovala na aktuálnu dobu a jej potreby, najmä metodikou a zameraním programu a cielene nadviazala na trend a smerovanie, nemeckého avantgardného Bauhausu (Meluzín, 2007). Podľa Josefa Vydra išlo o „*zkrátka řečeno: novou krásu, ktorá nespočívá v ornamente, ale v harmonii účelu, formy a krásy, v efektním i praktickém zpracování, v barevném sladění formy i povrchu.*“ (Vydra, 1948)

Zakladateľom, organizátorom a prvým riaditeľom ŠUR sa stal Josef Vydra, historik a teoretik ľudového umenia, významný etnograf a pedagóg. Spolu s ním tu svoje schopnosti a skúsenosti odovzdávali osobnosti slovenskej a českej umeleckej avantgardy: Ludovít Fulla, Mikuláš Galanda, Jaromír Funke, Ladislav Kožehuba, Karel Plicka, František Tröster, Júlia Horová, František Reichental, Zdeněk Rossmann, Ferdinand Hrozinka a ďalší. Nové vyučovacie metódy dopĺňali prednášky renomovaných európskych osobností. Uskutočnil

sa cyklus prednášok L. Moholy-Nagya, J. Tschicholda, H. Meyera, E. Kállai, K. Teigeho, L. Sutnára. Sľubný rozvoj školy sa však zastavil. Dňa 1. októbra 1939, po nástupe fašizmu, bola na rozhodnutie Ministerstva školstva a národnej osvety Slovenského štátu Škola umeleckých remesiel príkazom zrušená.

Iniciatíva Poverníctva školstva a osvety viedla k otvoreniu novej školy, ktorá priamo nadviazala na poslanstvo ŠUR. V roku 1945 po skončení vojny bola otvorená Štátna umelecko – priemyselná škola. V roku 1953 sa jej názov zmenil na Školu umeleckého priemyslu (ďalej len ŠUP). Obnovená ŠUP – ka bola zriadená v budove bývalého Evanjelického lýcea na Palisádach 51, kde zotrvala až do roku 2000. Prvým riaditeľom sa stal Rudolf Hornák. Historicky prvým otvoreným oddelením na ŠUP sa stalo študijné oddelenie keramiky. Ďalším školským rokom sa otvorili ešte oddelenia fotografie, grafiky a vnútornej architektúry.

Tak ako sa postupne menil názov, tak sa menil aj charakter i programové zameranie školy a jej vývoj neustále pokračuje aj v súčasnosti. Študijné odbory sa v škole otvárali postupne tak, ako to vyžadovala prax.

Súčasný názov školy Škola úžitkového výtvarníctva J. Vydru bol ustanovený v roku 1994 a svojím spôsobom charakterizuje jej koncepciu a poslanie. Aj terajší program školy je úzko spätý s progresívnymi a avantgardnými ideovými odkazmi ŠUR a určuje tak základné smerovanie súčasnej Školy úžitkového výtvarníctva Josefa Vydru.

Na škole je v súčasnosti otvorených osem študijných odborov: pod vedením akad. mal. Milana Bočkaja propagačné výtvarníctvo, propagačnú grafiku vedie akad. soch. Vladimír Kordoš, vedúcim odboru úžitková fotografia je Mgr. Ján Strieš, výtvarné



Študentská práca
- Materiálová štúdia, 1990



Richard Seneši
- Kížačka pre deti, 2000



Veronika Cabadajová
- Skica reklamy, 2000

spracúvanie keramiky a porcelánu pod vedením akad. soch. Michala Zdraveckého, dizajn a tvarovanie dreva – akad. soch. Marián Huba, pod vedením akad. soch. Vojtecha Pohanku kameňosochárstvo, ručné výtvarné spracúvanie textílií vedie akad. mal. Anna Bohatová a konzervátorstvo a reštaurátorstvo funguje pod vedúcim odborom akad. soch. Jánom Gazdíkom.

Štúdium je dnes 4-ročné a končí sa maturitnou skúškou. Učebné plány pozostávajú zo všeobecno-vzdelávacích – teoretických predmetov a z odborných predmetov. Učivo je špecifické pre jednotlivé študijne odbory. Dôraz sa kladie na syntézu teoretických, remeselnotechnických a výtvarno-odborných znalostí. Žiaci sú pedagógmi vedení k samostatnému riešeniu a spracovávaniu úloh, aby už v priebehu štúdia získali potrebnú výtvarnú i remeselnú úroveň pre prax alebo ďalšie štúdium. Podľa informácií na webovej stránke školy *„ťažisko zostáva na rozvíjaní invencie a tvorivého potenciálu.“* (<http://www.suvba.eu/>)

Na škole tohto typu je dôležitá tvorivá atmosféra a hlavne skúsenosť, odbornosť i osobnosť pedagógov výtvarníkov, ako jej nevyhnutný predpoklad.

Počas svojej existencie škola vychovala niekoľko generácií významných umelcov a odborníkov, ktorí sa nemalou mierou zaslúžili o rozvoj umeleckého diania na Slovensku a priblížili ho svetu. Sú to také významné osobnosti ako výtvarníci Albín Brunovský, Andrej Rudavský, Jozef Jankovič, Anton Cepka, Karol Weisslechner, Vladimír Popovič, Vladimír Gažovič, Július Koller, Stano Filko, režiséri Juraj Herz, Juraj Jakubisko, Jozef Bednárík, Elo Havetta, mím Milan Sládek, herečka Zdena Studenková, scénografi Ján Zavarský, Aleš Votava a ďalší. (<http://www.suvba.eu/>)

V roku 2005 škola oslávila 75. výročie svojho založenia od vzniku povojnovej ŠUR. K tomuto významnému jubileu ŠÚV zorganizovala na svojej pôde reprezentatívnu výstavu. V roku 2007 škola vydala k tejto príležitosti obsiahlu knihu ŠUR+ŠUP+ŠÚV=75. Súčasťou publikácie je množstvo farebných reprodukcí fotografií, historicky dôležitých a zaujímavých dokumentov a študentských prác. Autori v knihe postupne mapujú históriu tejto výnimočnej školy od vzniku až po rok 2005.

2 | Odbor fotografie

Korene odboru úžitkovej fotografie siahajú do 30. rokov, vtedy sa ako na prvej slovenskej odbornej škole začala vyučovať fotografia. V jej začiatkoch bola fotografia vyučovaná len ako vedľajší predmet na oddelení reklamy a typografie u Zdenka Rossmanna. Večerné kurzy boli určené fotografom, reklamným grafikom a žurnalistom.

Samostatné fotografické oddelenie bolo založené až po príchode Jaromíra Funkeho do Bratislavy, v septembri roku 1931. Ktoré bolo podľa Rossmanna lepšie vybavené ako na Bauhause. V začiatkoch zahŕňala výučba fotografie dva predmety: predmet práce vonku a v ateliéri a predmet práce v temnej komore a chemické procesy. Doplňovali ju hodiny kreslenia, typografie, náuka o farbách, náuka o reklame a vkuse. Funkeho program výučby bol formulovaný ako „*postupné fotografické práce od jednotlivých štruktúr materiálov k jednoduchej kompozícii objektu v priestore. Kombinovanie predmetov a ich vzájomné vzťahy. Fotografia reklamná a dokumentárna. Jednoduchý portrét. Negatívny a pozitívny proces. Zväčšovanie rozptýleným svetlom.*“ (Anne, 1997)



Jaromír Funke, 1927 - 1929



Jaromír Funke, 1928 - 1929



Jaromír Funke, 1932

Manifestom oddelenia sa stala hlavná zásada – čistota fotografického prejavu. Jeho nástupcom na vtedajšej Škole umeleckých remesiel v Bratislave sa stala hneď ďalšia osobnosť modernej fotografickej tvorby, Ladislav Kožehuba a s ním Karel Plicka.

V povojnovom období sa vo výučbe fotografie nadviazalo na pôvodné smerovanie, avšak v otvorenej výtvarno-pedagogickej koncepcii, s rešpektovaním aktuálnych potrieb

a s cieľom akceptovania nových technológií, postupov a technických možností.

V súčasnosti sa program odboru fotografie delí na dva hlavné celky: fotografický dizajn a fotografickú tvorbu. V prvom a druhom ročníku dominujú základy výtvarnej abecedy, najmä zvládnutie fotografických technológií a základné práce s fotografickými prístrojmi s cieľom zdokonaľiť sa v remeselnej zručnosti. V predmete výtvarná príprava sa u študentov rozvíjajú invenčné, asociačné a koncepčné schopnosti. Obsahom cvičení je osvojenie si celej škály výrazových prostriedkov fotografie, študenti sa učia vnímať svet očami fotografa, primerane ho zobrazit.

V treťom a štvrtom ročníku študenti riešia samostatné úlohy fotografického dizajnu, v ktorých spájajú fotografický obraz s písmom, značkou a kresbou do výsledného artefaktu. Ide o široké spektrum tém, ktoré reflektuje súčasné spoločenské potreby a požiadavky praxe a zároveň vytvára pôdu pre uplatnenie individuálnych daností študentov. Spracúvajú sa rôzne úlohy ako ilustrácia, plagát, kalendár, pohľadnica, katalóg, reklamná fotografia, fotografická publikácia, obal spotrebného tovaru a podobne. V rámci fotografickej tvorby sa samostatne riešia úlohy ako reportážne cvičenia, dokumentárne publikácie a inscenovaná fotografia. Ako podporné médiá sa využívajú práce na počítači, základy kinematografie a videozáznamu.

Výučba smeruje k profesionálnemu uplatneniu absolventov v odbornej praxi. Šírka ich všeobecnej a odbornej prípravy im umožňuje úspešne pokračovať aj v štúdiu na vysokých školách príslušného zamerania (VŠVU, VŠMU, FAMU, ITF...). (Štofko, 2007)

Podľa pedagógov tohto odboru nie je správne hovoriť o tendenciách, dominancii určitého typu fotografie, keďže v kontexte výučby strednej školy nie je priestor pre výraznejšiu profiláciu študentov. „*To je úlohou akadémií*“ (interview s Jarom Žiakom) Škola dbá, aby mali študenti vo výučbe rovnomerne zastúpené všetky druhy fotografie a tým ich pripravila na prax, alebo nasledujúce štúdium. Vlastný rukopis získavajú študenti praxou. Najviac sa profilujú v poslednom roku štúdia. Možno si ale táto otázka vyžaduje hlbšie skúmanie formou preberania školských archívov i archívu odboru fotografie a porovnávaní ročníkov. V cvičeniach postupne prevláda digitálna fotografia. Niektorí študenti si však vyberajú klasickú fotografiu ako najvhodnejší spôsob pre svoju prácu. Z tvorby študentov, ktorú som prezrela v archíve prác posledných piatich rokov, si dovoľím tvrdiť, že v porovnaní s témami, ktorým sme sa venovali počas môjho štúdia, dnes viac prevláda záujem o portrét a módu s častým využitím umelého zdroja svetla.

3 | Atmosféra školy

Atmosféra umeleckých škôl mala vždy svoje osobitosti. Jeden z riaditeľov, Igor P. Meluzín, cituje v knihe ŠUR+ŠUP+ŠÚV=75 vyjadrenie Kurta Vonneguta, v ktorom hovorí „o dvoch prípadoch, keď dieťa zaručene zarmúti svojich rodičov: ak rodič nečakane odhalí inú sexuálnu orientáciu svojej ratolesti, alebo keď sa potomok prizná, že chce ísť študovať na umeleckú školu.“ (Meluzín, 2007)



Martin Čechvala
– I. P. Meluzín, 2004

Dnes to vyznieva dosť nadsadene. Dovolím si povedať, že to s nami nedopadlo až tak hrozne. I keď moji rodičia vyjadrili tiež určité obavy, keď som im nastolila svoj zámer stať sa študentkou fotografie na „šup – ke“. Keď však uvideli moje odhodlanie a aj črtajúci sa talent, začali moje rozhodnutie akceptovať a našťastie aj podporovať. Umelci a teda aj umelecká škola vyvoláva vo verejnosti určitý dojem bohémstva spojený s inými životnými hodnotami a iným životným štýlom, než aký sa patri. A hlavne pre ich potomka. S odlišným prístupom rodičov sa určite stretli deti umelcov. Tento strach o dobro svojho potomka je pochopiteľný, i keď nemusí byť vždy opodstatnený. I v našom ročníku sa našli malí bohémovia túžiaci po slobode dospelosti, tak ako aj slušne žijúci vzorní študenti.

Už ako žiačka základnej školy som pociťovala záujem o túto školu, priťahovala ma tajomnosť budovy na Palisádoch v Bratislave. Tvorivosť, ktorá sálala z jej priečelia. Často som vídávala cestou do školy sochárov pracujúcich na svojich dielach na dvore

školy, fascinovali ma. Cítila som, že sa tam deje niečo neobyčajné. Prijatie na školu a hneď začiatok štúdia, hlavne teoretické predmety ako slovenčina, či matematika moje predstavy o výnimočnosti tejto inštitúcie trochu zabrzdili ale spätne si predsa len uvedomujem slobodu, ktorú sme mali. Podľa Csáderovej je táto škola „jediná, ktorá študentom neobstihá krídelka. Aj keď sa rozhodnú, že v budúcnosti nebudú robiť presne to čo tu študovali, napriek tomu ich to obohatilo a hlavne ich to neodradilo, neobmedzilo a mohli rásť k tomu čomu sa v budúcnosti rozhodli venovať. Ako napríklad u Jožka Bednáríka či Sládeka.“ (interview s Juditou Csáderovou)



Judita Csáderová
– Chodba na Fotografickom oddelení, 1963 - 1967
(stará budova školy na Palisádach)

Tvorivú atmosféru školy narušilo jej presťahovanie na okraj mesta, síce do väčších a modernejších priestorov, ale zároveň chladnejších a akýchsi neosobnejších. Mnohí študenti, ktorí zažili sťahovanie školy, ale aj tí, ktorí začali svoje štúdium už v novej budove ešte stále smútia za starou budovou a ľutujú túto, hoci nevyhnutnú, zmenu. Prostredie centra mesta poskytovalo množstvo podnetov a stará, takmer 100 ročná budova pôsobila útulnejšie a lákavejšie. Narušili sa aj vzťahy študentov „šup – ky“ s konzervatoristami sídliačimi oproti. Spojenie budovy na Palisádach s školou úžitkového výtvarníctva, pred tým školou umeleckého priemyslu trvalo od roku 1945 do roku 2000.

Kus atmosféry školy sa však preniesol do nového sídla na Mokrohájskej ulici. Napríklad tradícia vianočnej kapustnice. Každý rok v decembri majú tradične tretiaci

za úlohu pripraviť pre svoj odbor vianočné posedenie. Súčasťou posedenia je vianočný stromček s výzdobou podľa vlastnej fantázie, spoločne uvarená kapustnica v škole, darčeky, občerstvenie, dobrá hudba, ktorá zvyčajne končí zábavou a tancom do neskorých hodín. Pravidlom je výborná nálada a veľa príjemných spomienok. Ja si na tieto posedenia spomínam ako na večeru s takmer rodinnou atmosférou.

Asi najpevnejšie vzťahy vznikajú práve medzi študentmi rovnakého odboru, predsa len trávajú spolu najviac času. Vznikajú tu často priateľstvá na celý život. Ja sama som medzi spolužiakmi našla svoju najlepšiu kamarátku a ktorou si veľmi rozumieme a udržiavame kontakt dodnes.

Ale vzťahy vznikajú aj medzi odborními navzájom. *„Mnohí sme sa priatelili so žiakmi z iných oddelení, dokonca niektoré priateľstvá trvajú dodnes. Mnohí na škole našli svojich celoživotných partnerov.“* (interview s Elenou Meškovou In Lovíšková, 2004)

S rivalitou medzi ročníkmi, alebo vyvyšovaním sa starších študentov nad mladšími som sa počas svojho štúdia nestrela, ba ani som o ničom podobnom od ďalších bývalých študentov nepočula. Skôr bolo bežné si navzájom pomáhať. I keď akýsi prirodzený rešpekt či obdiv k starším si pamätáme všetci. *„Rešpekt sa získal už na internáte. Bol to prirodzený rešpekt.“* (interview s Jánom Striešom In Lovíšková, 2004) *„Medzi mladšími ročníkmi mám veľa kamarátov dodnes.“* (interview s Jánom Striešom In Lovíšková, 2004) *„Svojim pôsobením sa snažím, aby sa udržala atmosféra, kontinuita totiž ostáva. Móda sa mení, hudba tiež, ale ľudia sú stále podobní a pritom jedineční. A hlavne „šup – kári“ baby boli vždy iné, mali vždy svoj štýl. Sme umelecká škola, ľudia ktorí sem chodia majú niečo spoločné. Dôležité je hlavne udržať priateľské vzťahy.“* (interview s Jánom Striešom)

Vzťahy medzi pedagógmi a študentmi sa podľa Strieša výrazne zmenili od čias keď bol študentom on. *„Bolo nepredstaviteľné, aby som vošiel k profesorovi do kabinetu si pokecať. Skôr sme teraz priateľskejší. U mňa v kabinete sa každú chvíľu niekto zastaví.“* (interview s Jánom Striešom) Sama si spomínam, že u Strieša v kabinete boli vždy dvere otvorené.

Na oddelení fotografie je to iné aj podľa Jara Žiaka: *„práca fotografa je individuálna, každý je ponorený do svojej práce, fotí v ateliéri, pracuje v komore. Veľmi záleží na ľuďoch, ktorí sa stretnú v ročníku, či si sadnú ako partia.“* (interview s Jarom Žiakom) Ak sa to podarí, ak si študenti v ročníku navzájom rozumejú, tak to ovplyvní aj atmosféru. Spolupráca študentov vtedy vie dosiahnuť svoje maximum, ako to bolo aj pri poslednom maturitnom ročníku roku 2010. Na podnet Dominika Hronca v roku 2009, sa rozhodli

ako ročník natočiť celovečerný film.

Často sa študenti navzájom inšpirujú k práci. Pre výtvarníka môže byť obohacujúce ak sleduje výtvarné dianie, prácu iných študentov či neskôr kolegov. Gro atmosféry školy však tvoria samotní pedagógovia ako umelecké individuality a jedinečné osobnosti.

Podľa výsledkov prieskumu medzi súčasnými študentmi sa atmosféra na odbore úžitkovej fotografie dá charakterizovať ako voľná, príjemná, priateľská, rodinná, kreatívna, veľmi uvoľnená, čo sa týka vzťahu študentov a profesorov. Jeden z študentov vníma štúdium na odbore ako výborný priestor na sebarealizáciu, ktorý dáva dostatočnú voľnosť, aby sa človek mohol venovať aj iným veciam ako napríklad hudbe, a prípadne to mohol spojiť so školskými projektmi. Medzi odpoveďami sa vyskytol aj výraz „super“.

4 | Pedagógovia

Na formovaní odboru úžitkovej fotografie na ŠÚV sa podieľali celé generácie pedagógov, mnohé výrazné osobnosti slovenskej výtvarnej scény. Medzi nestorov patria aj Milota Marková Havránková, Ján Krížik a Fero Tomík.



Milota Marková Havránková
– Autoportrét I.-IX., 1972



Ján Krížik
– Bez názvu, 1974



Fero Tomík
– Prijímanie, 1967

4.1 Bývalí pedagógovia odboru úžitkovej fotografie 1970 - 2000

Akad. mal. Milota Marková Havránková vyučovala na odbore v období od 1. 2. 1972 do 31. 8. 1977. Na škole začala ako náhrada za Jaroslava Pograna. Vyučovala vtedajšie predmety ako výrobné cvičenia, dielenské cvičenie, priemyselná retuš a odborná prax. (Štofko, 2007) Študentkou odboru fotografie bola v rokoch 1959-1963, neskôr pokračovala v štúdiu na Filmovej a televíznej fakulte Akadémie múzických umení v Prahe (1964-1969) a po štúdiu do roku 1972 pracovala ako fotoreportérka Slovenskej filmovej tvorby na Kolibe. Už v roku 1970 sa stala členkou Zväzu slovenských výtvarných umelcov. Na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave viedla ateliér fotografie a dodnes prednáša na katedre fotografie FAMU v Prahe. (Havránková, 2007) Pre jej tvorbu je význačná manipulácia s obrazom, štylizuje snímky durovou tonalitou, montážou a Sabbattierovým efektom. Od 70. rokov týmto spôsobom pretvára aj farebné fotografie. Tento prístup, doplnený prácou s farebným sprayom volí i pri vytváraní monumentálnych dekoráciách interiérov a aj v práci pre reklamu. (Mrázková, 1989) Tvorba Miloty Havránkovej pokrýva týmto oblasť voľnej i užitej fotografie a aj experimentálneho filmu. Taktiež je spoluzakladateľkou

Galérie X v Bratislave a v súčasnosti vedie Galériu PF01 Študentského pôžičkového fondu v Bratislave.

František Tomík, absolvent FAMU (1964 – 1969), sa stal kmeňovým pedagógom odboru fotografie od školského roka 1974. Jeho predmetmi boli odborná prax, technológia, laboratorne cvičenia a priemyselná retuš. (Štofko, 2007) Ako výtvarný fotograf, dokumentarista, vedúci odboru fotografie na ŠUP v období 1976- 1993 je známy svojimi cyklami zo 60. a 70. rokov ako „1.máj“, „Oravská svadba“, „Via Italia“, „Montmartre“ a výtvarným pretváraním historických snímok. V rokoch 80. sa venoval aj interpretácii, kde pomocou zložitej manipulácie vytváral dojem rozpadu, poškodenia, strácania sa obrazu. (Hrabušický, 2001)

František Tomík je spoluautorom celoštátnych osnov pre odbory fotografie na stredných umeleckopriemyselných školách vydaných v roku 1986. Je autorom mnohých článkov o fotografii a recenzií výstav. V roku 1986 vydal Osvetový ústav v Bratislave jeho príručku Konečná úprava fotografií (Hlaváč, 1989).

Práce vystavoval v krajinách Anglicko, Austrália, Francúzsko, Maďarsko, Nemecko, Rusko a Švajčiarsko. (Hlaváč, 1989) Od roku 1992 prednáša fotografiu na Pedagogickej fakulte UK v Bratislave a od 1997 na Akadémii umení v Banskej Bystrici (Hrabušický, 2001).

Koncom sedemdesiatych, v školskom roku 1978 -1979, pribudol ku kmeňovým pedagógom aj **akad. arch. Ján Krížik**. Na odbore fotografie učil odbornú prax a priemyselnú retuš (Štofko, 2007). Ján Krížik je známy ako výtvarný fotograf, grafik, pedagóg a člen Zväzu slovenských výtvarných umelcov. Vo svojej voľnej tvorbe sa dopracoval k osobitému štýlu odrážajúcemu surrealistické tendencie svetového výtvarného umenia. Výrazne je tento fakt badateľný v jeho prácach s aktom. V móde využíva skôr princíp dokumentu a reportáže, najmä svojim vecným obsahom a jeho spojením s fotografovaním v exteriéri (Hlaváč, 1989).

Na ŠÚV v Bratislave učil do roku 1992. Od roku 1992-1993 prednášal fotografiu na VŠVU v Bratislave a rokom 1994 sa stal vedúcim katedry vizuálnych médií VŠVU v Bratislave. (Hrabušický, 2001)

4.2 Ján Strieš

V súčasnosti je vedúcim odboru fotografie „šup – kár“ **Mgr. Ján Strieš**. Ako pedagóg na škole úžitkového výtvarníctva pôsobí od roku 1977, sám bol študentom v rokoch

1968 – 1972 na pôvodnej SŠUP v Bratislave. Študoval na odbore fotografia. V štúdiu ďalej pokračoval na vysokej škole FAMU v Prahe (1973 – 1977).

Od roku 1977 vystavoval na kolektívnych výstavách. Autorské výstavy mal v rokoch 1983, 1988, 2002. (Bartko, 2007) Jeho tvorbu môžeme nájsť v zbierkach slovenských a zahraničných galérií.

Je aktívny aj literárne. Odbornými článkami prispieva do fotografických periodík. Spracoval pedagogické dokumenty pre SŠ – odbor audiovizuálna tvorba, úžitková fotografia a odborné posudky pre MŠ SR. Prednášal na Katedre tovaroznaectva VŠE a vyučoval základy fotografie na PdF UK.



Martin Čechvala – Ján Striež, 2004



Ján Striež – Hlava, 1975

Bol spoluorganizátorom workshopov v Berlíne, organizačne spolupracoval pri príprave výstav v Mesiaci fotografie. Za sebou ma mnoho výstav doma i v zahraničí. Ako fotograf sa v tvorbe venuje plagátu, reklame, v roku 1979 vytvoril monumentálnu kompozíciu k 35. Výročíu SNP, výzdobu interiérov, audiovizuálny program pre ľudový súbor Lúčnicu (1983). V jeho voľnej tvorbe nájdeme portrét, akt, reportáž a koláž. (Hlaváč, 1989) V 80. rokoch sa vo svojej tvorbe venoval aj interpretácii, keď zhotovil tónovaný portrét a vyzval viacerých kolegov k spoluautorstvu. Tak vznikli spočné diela signované dvoma autormi: Jánom Striešom a Vladimírom Kordošom, Milanom Bočkayom, Rudolfom Filom a ďalšími spoluautormi. (Hrabušický, 2001)

Od roku 2001 organizačne a koncepcne pripravoval výstavy v školskej galérii Galérium v priestoroch školy na Dúbravskej ceste. „Hlavnou myšlienkou, filozofiou galérie bolo predstavovať našim študentom absolventov šup-ky a ich súčasnú tvorbu.

Striedali sa rôzni fotografi, maliari, sochári a iní.“ (interview so Striešom) Za dva a pol roka jej existencie bolo uvedených pätnásť výstav. V rámci vernisáží pri tom prišlo ku konfrontácii s inou generáciou výtvarníkov, dal sa viesť dialóg. Oživila sa komunikácia. Prvým vystavovateľom bol Jozef Gertli (Danglár). Ďalej sa podarili zorganizovať výstavy osobnostiam ako Ambróz Pajdlhauser- bývalý pedagóg a študent ŠÚV, sochár Rastislav Trizma, grafik a maliar Peter Klúčik, výtvarníci Marcela a Viliam Loviškovci, Robert Bielik, Rabbit and solution studio Juraja Králik a Vladislava Rostoka, Jaroslava a Jozef Hoborovci, Ivan Csudai, Milan Ferenčík, Juraj Čutek, Ondrej Rudavský, Peter Coss. V rámci mesiaca fotografie boli vystavené portréty Ingrid Patočkovej. Poslednou výstavou v histórii galérie bola exhibícia Pavla Dobríka. Žiaľ, škola sa rozhodla priestory galérie z ekonomických dôvodov prenajať.

Svoje pôsobenie na poste vedúceho odboru začal zorganizovaním a následne otvorením výstavy „deväťdesiate“. Na výstave bol predstavený prierez vtedajšej tvorby z odboru úžitkovej fotografie.

Strieš vníma svoje povolanie nie ako zamestnanie ale poslanie. *„Učiť ma teší, na šupke som sa cítil dobre už ako študent. A počas štúdia na FAMU som vedel, že sa sem chcem vrátiť. Som tu v podstate celý život. Raz sú žiaci horší, raz lepší. Čím to baví viac ich, tým aj mňa. Tým, že sa pohybujem v problémoch, ktoré moji študenti majú sa i ja niekedy cítim mladší.*“ (interview so Striešom)

Pedagogická práca hlavne v oblasti umenia si vyžaduje individuálny prístup, náhľad do problémov študenta ako človeka a autora. Tvorba je jeho výpoveďou a dobrý pedagóg musí vedieť študenta správne citlivo nasmerovať. Počas svojho pôsobenia vyučoval viacero predmetov, na začiatku to boli dielenské cvičenia, technológia, laboratórne cvičenia a priemyselná retuš. (Štofko, 2007) V dnešnej dobe učí na odbore výtvarnú prípravu a fotografickú tvorbu.

4.3 Judita Csáderová

Ďalšou osobnosťou v histórii školy úžitkového výtvarníctva a odboru úžitkovej fotografie je **Mgr. Judita Csáderová**. Učí na odbore od roku 1993. Krátku dobu vyučovala aj v školskom roku 1972 – 1973. Vtedy pôsobili na odbore spolu s Ľudovítom Absolónom, Milotou Markovou Havránkovou, Františom Tomíkom. (Štofko, 2007) Csáderová vyučovala odbornú prax a dejiny estetiky fotografie. V súčasnosti vyučuje predmet technológie, fotografickú prax a prípravné výtvarné disciplíny. Bývalá študentka Strednej

umeleckopriemyselnej školy (1963-1967) a absolventka FAMU (1968-1974) už počas štúdia pôsobila vo fotografickom oddelení Slovenskej filmovej tvorby na Kolibe v Bratislave. (Hlaváč, 1989)

Je prezidentkou a spoluzakladateľkou fotografickej nadácie FOTOFO (od r.1992) a členkou Zväzu slovenských výtvarníkov (od r. 1982). Od roku 1997 je predsedníčkou Združenia slovenských profesionálnych fotografov. Je autorkou mnohých výstav, v roku 2004 realizovala projekt Strieborný prach – výber zo slovenskej filmovej fotografie. (Benická, 2004)

Okrem pedagogickej činnosti, pripravuje výstavy a publikácie k fotografickému festivalu Mesiacu fotografie a ďalej sa venuje svojej bohatej tvorbe. Známe sú jej fotografické cykly ako „Žitný ostrov“ (1973) kde snímala motívy krajiny a prírodnín „s presnou kresbou s pravidla v tmavej tonalite“ (Hlaváč, 1989). Autori ako Hrabušický a Macek vnímajú už túto jej tvorbu ako snovo – imaginatívnu. „Vďaka jednoduchému aranžovaniu predmetov a správnym nasvetlením zásadne mení vnímanie reality.“ (Hrabušický, 2001) Prostredníctvom takéhto zátišia vytvára vlastný originálny svet. „V rokoch 1981-1984 skladala sériu Listy z môjho kalendára“ (Hlaváč, 1989). Figurálnym motívom sa venovala v súboroch „Zrkadlo“ (1974), „Prebudenie“, „Stopy“ (1980-1987), „Krehké nápady“. V súbore „Stopy“ pracuje s realistickými odtlačkami ľudského tela v piesku a sypkých materiáloch, ktoré však pomocou svetla a uhlu zobrazenia mení na vypuklé. Vyvoláva ilúziu poloreliéfu, plasticity, ktorá v realite neexistuje. (Hrabušický, 2001)

Veľmi známou sa stala je spolupráca s americkou fotografkou Ann Strickland, keď v novembri 1998 v galérii Médium v Bratislave zrealizovali spoločný projekt rozsiahlej



Judita Csáderová – Moje veľké srdce, 1984



Judita Csáderová – Z cyklu Dvojice, 1986

inštalácie s názvom „Tá, ktorá sa pozerá späť“. Od roku 1975 je evidovaná v Slovenskom fonde výtvarných umení. (Petrovova, 2003)

V tvorbe Judity Csáderovej svoje dôležité miesto zastávajú princípy inscenácie a imaginácie, manipulácia s obrazom. V jej tvorbe nájdeme početne autoportrét, autoakt či využitie techniky fotogramu a „*technických a technologických nedokonalostí fotografického postupu*“ (Hlavač,1989). „*Ťažiskom autorkinej tvorby je experimentovanie s médiom.*“ (Benická,2004) V súčasnosti využíva aj počítačovú manipuláciu s obrazom. Autori Hrabušický a Macek považujú za ťažisko jej tvorby v kombinácii elementárneho fotografického myslenia s rafinovanosťou estéta. (Hrabušický, 2001) V roku 2004 bola v Poprade vydaná jej monografia.

S pôsobením na ŠUP-ke, dnes ŠÚV, je spätá už od doby štúdia na nej. „*Ja som mala možnosť vyskúšať si učenie veľmi skoro, ešte som nemala hotovú ani diplomovku, keď ma oslovili či by som nezastúpila kolegyňu, ktorá išla na materskú dovolenku. Vlastne som učila jeden rok hneď po skončení školy. A ako bývala študentka tejto školy, ak to spätne zhodnotím, je to asi jediná škola do ktorej som chodila rada. Mala som k nej pozitívny vzťah. Navyše som aj typ, ktorý si rozumie s mladými ľuďmi, tak keď ma oslovili v 93. som ponuku rada prijala.*“ (interview s Juditou Csáderovou) Z rozhovoru s ňou som pochopila, že pedagogická práca núti človeka držať sa v obraze, ísť s dobou a určite si aj niečo pozitívne s toho zobrať pre seba.

4.4 Jaroslav Žiak

V roku 1999 do pedagogického zboru pribudol výtvarník a fotograf **Mgr.art. Jaroslav Žiak**. Učí predmet výtvarná príprava, technológia, prax a fotografická tvorba. V roku 1992-1998 študoval na VŠVU v Bratislave. Bol študentom katedry vizuálnych médií pod vedením doc. M. Havránkovej. Venuje sa voľnému dokumentu, portrétu, maľbe. Vytvoril súbory ako „Pražské 99“, „Ďalší príbeh 1 a 2“, „Veľké prázdniny“, „Z pracovného zošita“, „Playstation.sk“. Za svoju tvorbu získal niekoľko ocenení doma aj v zahraničí a má za sebou mnoho autorských i kolektívnych výstav. Pozoruhodnými sú aj jeho portréty vyslúžilých vojakov, účastníkov Slovenského národného povstania – partizánov aj členov Prvej česko-slovenskej armády. Týchto ľudí „*zasadzuje do reálneho prostredia a konfrontuje hrdinov s banálnosťou každodenného života. Preplietanie istej hranice štylizácie s momentom náhody, umožnilo mu rozohrať na fotografiách neraz pôsobivé mikropríbehy.*“ (Pašteková, 2010)



Jaroslav Žiak
– Ďalší príbeh 1 a 2

K práci pedagóga na ŠÚV sa dostal ako zástup za predchádzajúcu kolegyňu. „Volala mi moja bývalá spolužiačka a vtedy stredoškolská profesorka Denisa Pakozdyová, či by som o prácu nemal záujem na kratšie obdobie, nakoniec nemohla ostať učiť ona a ja som rád ostal. Práca ma hneď začala baviť. Už pred tým som pracoval s ľuďmi, viedol som krúžky, dokonca aj počas vojenčiny. Dá sa povedať, že to bol pre mňa prirodzený vstup do povolania učiteľa. Je to kreatívna práca s mladými ľuďmi. Myslím, že má zmysel odovzdávať posolstvo, ktoré bolo odovzdané aj mne, vnímam to aj v kontexte dejín umenia.“ (interview s Jarom Žiakom)

4.5 Viktor Szemző

Ako zatiaľ posledný rozšíril rady pedagógov odboru úžitkovej fotografie **Bc. Viktor Szemző**. Absolvent Inštitútu tvorivej fotografie na Slezskej univerzite v Opave (2001-2005), tiež bývalý študent školy úžitkového výtvarníctva (1997-2001). Autor úspešného cyklu „Petržalka“, „kde posúva hranice fotografického dokumentu a predstavuje svoj pohľad na unikátne veľdielo megalomanského normalizačného urbanizmu“. (Macek, 2008) Je držiteľom grantu Photodocument.sk od agentúry Vaculik Advertising. S Jozefom Ondzikom a kol. spolupracuje na fotografickom projekte „Vyvolaní a vyvolení“, kde mapujú priebeh parlamentných volieb na Slovensku v rokoch 1994-2006. S fotografiami vyšla pri príležitosti dvadsiateho výročia slobodných volieb na Slovensku aj knižná fotopublikácia (2010). Na ŠÚV vyučuje od roku 2007 fotografický dizajn, základy kinematografie a videa. Od roku 2007 je členom skupiny fotografov SVK, od 2004 členom Aktivnagruppa ako organizátor multimedialného festivalu „Cementáreň“ (2004, 2005, 2006). (Macek, 2008)

K štúdiu na ŠÚV sa podľa jeho slov dostal akosi prirodzene. Vyrastal v umeleckom prostredí, kde bolo umenie súčasťou dňa. Jeho otec a brat sú reštaurátori a matka je keramičkou. K učeniu ho priviedla zvedavosť, chcel zistiť, aké to je byť pedagógom. Na odbore fotografie ŠÚV v Bratislave, začal učiť ako nástupca fotografky Ingrid Patočkovej. V roku 2010 svoju pedagogickú činnosť prechodne ukončil. Na ŠÚV vyučoval fotografický dizajn a základy kinematografie. (interview s Viktorom Szemzöm) „Pre odbor fotografie bol Viktor veľkým prínosom. Do výučby priniesol mnoho prospešných invencií.“ (interview so Striešom)



Viktor Szemzö – Petržalka, 2004 - 2005

4.6 Bývalí pedagógovia odboru úžitkovej fotografie 2000 - 2010

V rokoch 1996 až 1997 a od 2000-2004 na ŠÚV J. Vydru učil aj **Mgr.art. Filip Vančo**. Neskôr sa stal pedagógom na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave na katedre vizuálnych médií. Venuje sa subjektívnemu dokumentu, je šéfredaktorom revue Park. Je zakladateľom galérie Photoport na Gróslislingovej ulici v Bratislave a občianskeho združenia Photoport, ktoré podporuje mladých fotografov a ľudí pracujúcich s médiom fotografie vytváraním podmienok na tvorbu a jej prezentáciu. Taktiež je spoluautorom knihy Photoport, v ktorej sa venuje mladej súčasnej fotografii. Od roku 1966 je šéfredaktorom časopisu PARK. (Vančo, 2007)

Tvorba Filipa Vanča je v kontextoch dokumentu prirovnávaná k práci Ralpa Gibsona a jeho slávnych titulov ako Námesačník (1970) či Déjavu (1972). Podľa autorov Aurela Hrabušického a Václava Maceka tento výtvarný fotograf namiesto opisu diania vytrháva z neho fragmenty reality, ktoré diváka vtahujú do konkrétneho okamihu pomocou línie, tvaru, štruktúry, bizarných detailov predmetov a nechávajú ho odkrývať

prekvapujúce podrobnosti príbehu. „*Takmer fyzicky evokujú prežívanie konkrétneho okamihu.*“ (Hrabušický, 2001) Medzi jeho najznámejšie fotografie patrí bezpochyby fotografia „malý chlapec“ (1999). Okrem subjektívneho dokumentu sa venuje aj portrétnej a divadelnej fotografii. Vystavoval doma i v zahraničí. Po odchode z ŠÚV (2004) pokračoval v pedagogickej činnosti a stal sa vysokoškolským pedagógom a vedúcim ateliéru fotografie na VŠVU v Bratislave.

Počas posledného desaťročia na odbore úžitkovej fotografie pôsobili aj ďalší pedagógovia, bývalí šup-kári ako Samuel Jaško (2004), portrétistka Mgr. art. Ingrid Patočková (2005-2007), Bc. Ján Palkovič (2005-2007). Ingrid Patočková vyučovala predmet základy kinematografie a videa, fotografický dizajn a praktické cvičenia. Ján Palkovič učil dejiny fotografie a technológiu. Samuel Jaško vyučoval základy kinematografie a videa.

Filip Vančo
– Malý chlapec, 1999



5 | Študenti

Veľa študentov fotografie na strednej škole ešte nie je plne rozhodnutých či študujú to, čomu sa chcú venovať naplno aj v budúcnosti. V čase nástupu na strednú školu ešte málokto mladý človek presne vie čo chce v živote robiť. Samozrejme sú takí, ktorí to presne vedia. Iní až počas štúdia nájdu vzťah k študovanému odboru, alebo si nakoniec nájdu inú cestu.

Ako v každej škole a každom ročníku sa nájdu tí čo majú „*to úžasné zdedené nadanie, ale môže sa stať že sú slobodomyselnejší a nevyužijú to nadanie tak ako by sme si mysleli, že by mohli. A potom sú tu tí usilovní a aj tí, ktorí majú šťastné spojenie týchto dvoch daností.*“ (interview s Juditou Csáderovou)

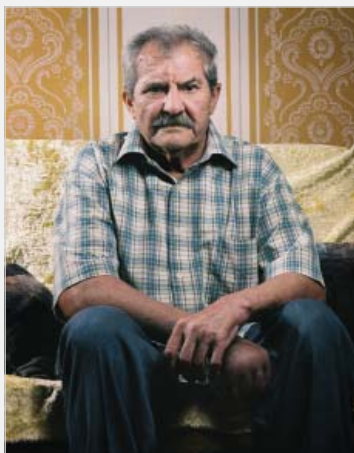
Takmer „*každého však treba stále naháňať.*“ (interview s Jánom Striešom) to sa na študentoch nemení.



Simona Donovalová – Výtvarná príprava, 2009

Mgr. Jaroslav Žiak vidí zmenu dnešných študentov hlavne v zmene ich možností. „*Dnešní študenti majú väčší výber stredných škôl, v súčasnej dobe je expanzia súkromných škôl aj vysokých, znamená to, že sa talent už nesústreďuje na jednom mieste. Dnešného študenta ovplyvňuje aj digitál, ľahšia cesta ktorú ponúka, vtedy viac závisí od koncepcie, myšlienky, ktorú chce autor posunúť ďalej. Doba a jej uponáhľanosť má vplyv i na tvorbu. Kedysi bolo ťažšie dosiahnuť technicky kvalitný obraz, človek si musel rozmyslieť, akými prostriedkami ho dosiahne.*“ (interview s Jarom Žiakom)

„*Študenti sú takí, jeden pracuje v prvom a druhom ročníku, iní sa prebudia v posledných dvoch. Zväčša však platí, že sa ako autori začínajú kryštalizovať vo štvrtom ročníku.*“ (interview s Jánom Striešom) Študent Balazs Sedök takto fotografoval svoj



Balazs Sedök – Mój rodokmeň, 2010

rodokmeň, dostal sa týmto až k vyše šesťdesiatim rodinným príslušníkom a cestoval za nimi aj do zahraničia aby im nafotografoval portréty. Michal Ormandík doplnil svoje maturitné video – videoklip o vlastnú hudbu a animácie. Iní si radšej vyberú z ponúknutých tém.

„Vyrastá úplne iná generácia ako sme boli my, ale hodnotiť to či to je dobré alebo zlé, nie, lebo je to prirodzené. Aj my sme bolí iní ako boli naši rodičia.“ (interview s Jánom Striešom)

Stredoškolský pedagóg sa musí vysporiadať s pubertou svojich študentov a uvedomiť si, že každý sme to čo oni prežívajú, zažili. Podľa Mgr. Csáderovej sa doba mení a má to svoje pozitíva a negatíva, niečo dnešným deťom pribudlo, iné ubudlo.

Medzi študentov absolventov súčasnej fotografie na ŠUV v Bratislave, ktorý sa môžu chváliť úspechom môžeme zaradiť bývalého študenta Rasta Trizmu – v súčasnosti študenta VŠMU. Dňa 12. júna získal film *The Lunch Box* režiséra Lubomíra Mihaila Kocku cenu za študentský film od Americkej Akadémie filmových umení v Los Angeles, ktorého bol kameramanom. Cena nesie neoficiálny názov študentský Oscar.

Za celovečerný dokumentárny film *Slepé lásky* bol ocenený bývalý študent Juraj Lehotsky. Jeho dielo získalo na Medzinárodnom filmovom festivale (MFF) v Cannes prestížne ocenenie Prix de la Cicae.

V oblasti módnjej fotografie je vychytený bývali študent Jakub Klimo, dá sa považovať za mediálne najsledovanejšieho módnego fotografa na Slovensku. Víťaz súťaže Fujifilm Europress Photo Awards 2005, ocenený ako talent roka na Medzinárodnom festivale módnjej fotografie 2007 v Cannes a tiež člen Asociácie profesionálnych fotografov

Slovenskej republiky.

Z absolventov sa veľa študentov umiestnilo na vysokých školách najmä na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, Vysokej škole múzických umení v Bratislave ale aj v zahraničí najviac však v Čechách na Inštitute tvůrčí fotografie v Opave a na Univerzite Tomáše Bati v Zlíne. Niektorí študenti pokračujú aj na univerzitách s iným ako výtvarným zameraním. „Viac ako 50 % absolventov odboru pokračuje v štúdiu na vysokej škole.“(interview s Jánom Striešom)

Zo súčasných absolventov študujúcich ďalej sú to napríklad Ivan Pastor, Karolína Kedrova, Lea Lovišková, Ester Erdélyiová, Veronika Dutková, Lívia Stokingerová, Martin Čechvala, Dáša Barteková, Barbora Haviarova, Anton Karpita, Rasťo Trizma, Lucia Flendrovská, Ján Sziposz, Juraj Anušev, Juraj Fifík, Viktor Pischinger.

Pod záštitou odboru úžitkovej fotografie bola 16. júna 2010 na Slovensku uvedená premiéra študentského filmu o Valentíne Tereškovej. Autorom námetu, režisérom a scenáristom je študent Dominik Hronec. Na filme spolupracovali jeho spolužiaci Michal Ormandík, Marta Matová, Martin Chlpík, Tomáš Hambálek. Nielenže za tento počin získal ocenenie najlepšej praktickej maturitnej práce školy ŠÚV ale na premiére mu tleskalo 400 nadšených divákov, medzi ktorými boli aj prvý slovenský kozmonaut Ivan Bella, herečka Emília Vášaryová, Prof. Pavol Traubner, Prof. Milan Čorba, Kanadský konzul David A. Raksany, choreograf Mário Radačovský a stredoškolskí profesori odboru úžitkovej fotografie.



Dominik Hronec
– Valentina, 2010

Medzi starších absolventov, ktorý sa naďalej úspešne venujú fotografii patria všetci pedagógovia odboru úžitkovej fotografie ako Ján Striež, Judita Csáderová, Viktor Semzö ale aj bývalí pedagógovia ako Filip Vančo, Ingrid Patočková.

Pred rokom 2000 absolvovali ŠUP aj vedúca katedry fotografie a nových médií na VŠVU v Bratislave Mgr. Art. Jana Hojstričová, ArtD. a odb. as. Mgr. art. Silvia Saporová, ArtD.

Silviu Saporovú, môžeme predstaviť jej fotografickým cyklom „Telesnosti“ (2000) kde sa venuje ľudskému telu a pozorovateľa konfrontuje s *„prekvapujúcim pohľadom do vnútra ľudského organizmu.“* (Hrabušický, 2001)

Jana Hojstričová je známa predovšetkým ako autorka sériei „Od siedmej do ôsmej“ (2000), „Od desiatej do polnoci“ (2002), „Každý deň“ (2005) a „40 v 36“ (2005) kde sa venuje téme ženského tela. *„V tvorbe Jany Hojstričovej sa nachádzajú dva spôsoby reflektovania sveta ženy. Prostredníctvom subjektívneho dokumentu sníma intímne podoby ženy, privátny svet autorky, inscenovanou fotografiou vypovedá o konfrontácii ženy so spotrebnou spoločnosťou, vypovedá o verejných otázkach so sociálnym kontextom. Obe polohy vychádzajú zo skúsenosti autorky samej a skúsenosť sa na fotografiách stáva postojom verejne prezentovaným.“* (Koklesová, 2006)

Škola úžitkového výtvarníctva sa môže chváliť aj takými absolventmi akými sú „pozitívny“ Tono Stano a Miroslav Švolík.

Tono Stano
– Zmysel, 1992



Už počas štúdia na ŠÚV- odbor fotografia (1975-1979) a FAMU (1980-1986) sa **Tono Stano** venoval najmä výtvarnej fotografii, od polovice 80. rokov ju realizuje prostredníctvom inscenácie reality. *„Chce nastoliť pravdu vo fotografii umelosťou, ktorá*

podľa jeho presvedčenia vedie k novej prirodzenosti.“ (Fárová, 1989) Voľná tvorba Tona Stana ako protagonistu novej vlny inscenovanej fotografie, postupne prešla od šokujúcich výjavov k jednoduchším ateliérovým aktom a portrétom. V týchto „*akcentoval výrazne elementárne tvary, zmyselnosť a často premyslenú prácu so svetlom a tieňom, v ktorej môžeme objaviť náveznosť na Drtikolové diela.*“ (Birgus, 2005) V roku 2005 bola v Prahe vydaná jeho monografia.

Osobnosť slovenskej fotografie **Miro Švolík** zmaturoval na SUP v roku 1979, pokračoval na FAMU (1987). Jeho fotografickú tvorbu možno chápať ako inscenovanú, „*charakterizovanú bohatou fantáziou, originálnou nápaditosťou a optimistickou recesiou. Snímky aranžovaných zoskupení často desiatok ľudských postáv dopĺňa niekedy kresbou a malbou.*“ (Hlaváč, 1989) Švolík ma za sebou mnoho výstav na Slovensku i v zahraničí. V roku 1985 získal ocenenie koncertu Deutche Leasing mladých európskych fotografov. (Hlaváč, 1989) Od roku 2007 je kurátorom Galérie Bazilika v Českých Budejoviciach.



Miro Švolík – České středomoří, 1995



Miro Švolík – Sněžka: 1602 metrov nad morom, 1996

K absolventom študijného odboru úžitkovej fotografie, ktorých dnes poznáme ako významných výtvarníkov, umeleckých fotografov, reklamných a propagačných fotografov, filmových kameramanov, režisérov, hercov, výtvarných pedagógov a iných nepochybne patria aj Ester Plicková, Zuzana Mináčová, Oľga Bleyová, Jaroslav Pogran, Milan Peřovský, Elo Havetta, Juraj Jakubisko, Katarína Tylešová- Palatínusová, Juraj Herz, Ondrej Barla, Anton Podstraský, Juraj Bartoš, Marián Mudroch, Milota Marková-Havránková, Tibor Borský, Ján Piroh, Juraj Lipták, Luba Lauffová, Zdena Studénková, Anton Sládek, Štefan Blažo, Fedor Nemeč, Martin Klimo, Jozef Sedlák, Ivan Csudai, Vasiľ Stanko, Martin Štrba, Ján Meliš, Táňa Hojčová a i. (Štofko, 2007)

6 | Štúdium

Štúdium je denné, štvorročné, ukončené maturitnou skúškou. Dá sa povedať, že sa začína prijímacím pohovorom.



Zuzana Hanusová
– Výtvarná príprava,
2004

6.1 Prijímacie konanie

Prijímacie konanie trvá jeden deň, pričom talentová skúška je pre všetky študijné odbory rovnaká. Prijímacie konanie na ŠÚV pozostáva z troch tém talentovej skúšky. Prvou je kresba – vecná štúdia podľa modelu. Tu sa hodnotí nápaditosť pri zostavení zátišia, správne umiestnenie kompozície do formátu, vyjadrenie proporcií, krešebné stvárnenie štruktúry a textúry rôznych materiálov a tvarov, modelácia – tieňovanie jednotlivých prvkov. Nasleduje maľba – figurálne kreslenie. Hodnotí sa kompozícia na danej ploche, predstavivosť, invenčnosť a farebné cítenie. A poslednou úlohou je modelovanie. Tak isto sa hodnotí kompozícia, invenčnosť, ale aj schopnosť pracovať s daným materiálom, cit pre plastickosť, proporcionalita.

Jednotlivé témy talentovej skúšky sa hodnotia bodovou stupnicou 1 až 10 bodov.

Maximálny počet dosiahnutý za tri splnené úlohy je 30 bodov. Uchádzač vyhovie kritériám pre prijímacie konanie, ak dosiahol 15 a viac bodov.

Pri rozhodovaní o prijatí na štúdium sú pomocnými kritériami výtvarná úroveň domácich prác a výsledky monitoru (priemerného prospechu známok) zo základnej školy.

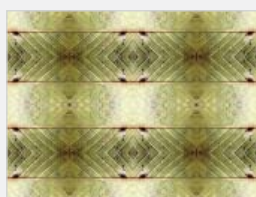
Študenti sú vyzvaní v úvode prijímacieho konania, aby si okrem zvoleného študijného odboru napísali aj ďalšie študijné odbory, o ktoré by mali záujem. Škola

si vyhradzuje právo (so súhlasom zákonného zástupcu) prijať uchádzača na iný študijný odbor v prípade, ak vyhovie kritériám prijímacieho konania a pre nedostatok miesta sa neumiestni vo zvolenom študijnom odbore.

Maximálny počet študentov, ktorí môžu byť prijatí po úspešnom vykonaní prijímacieho konania určuje zriaďovateľ školy (Bratislavský samosprávny kraj), spravidla na celkovo 60 študentov. Podľa vyhlášky o stredných školách môže škola prijať v jednotlivých študijných odboroch 6 až 9 študentov. (www.suvba.eu)

V súčasnosti podľa pedagogického zboru kvalita uchádzačov klesá. Otvorenie viacerých stredných škôl s týmto zameraním, hlavne súkromných, spôsobuje väčší rozptyl talentov a celkovo je aj populačne menej žiakov. Tento problém je však celoplošný, pociťujú ho aj iné odbory. Odhaliť úroveň uchádzača o štúdium je náročné vzhľadom k rovnakým prijímacím úlohám. V minulosti boli určené dve témy rovnaké pre všetky oddelenia, bolo to kreslenie a maľba a dve špecifické úlohy vybraného odboru. Na odbore fotografie to boli témy fotogram, koláž. Teraz je to pre všetky odbory modelovanie. Smerodajne sa teda stávajú domáce práce, ktoré uchádzač prinesie.

Pedagogický zbor nie je spokojný so súčasnou situáciou. „Do budúcnosti by bolo vhodné uvažovať nad zmenou celej filozofie prijímacích pohovorov. Je nedostačujúce ako ich robíme dnes, iste by pomohlo zmodernizovať ich, napríklad aj využitím digitálnej fotografie, pri ktorej sú výsledky okamžité.“ (interview s Jánom Striešom)



Študentské práce – Výtvarná príprava, 2008

6.2 Schéma študovaných predmetov

1. ročník **Všeobecnovzdelávacie predmety**

SJL slovenský jazyk a literatúra
ANJ anglický jazyk
NEJ nemecký jazyk
ZEK ekológia

Odborné predmety

TEC technológia
PVD prípravné výtvarné disciplíny
VYP výtvarná príprava
PRA prax

1. ročník	Všeobecnovzdelávacie predmety	Odborné predmety
	FYZ fyzika	
	ETV / NAB	
	etická/náboženská výchova	
	DEJ dejepis	
	OBN občianska náuka	
	MAT matematika	
	INF informatika	
	TEV telesná výchova	
	ÚDU úvod do dejín umenia	
2. ročník	Všeobecnovzdelávacie predmety	Odborné predmety
	SJL slovenský jazyk a literatúra	TEC technológia
	ANJ anglický jazyk	VYP výtvarná príprava
	NEJ nemecký jazyk	DVK dejiny výtvarnej kultúry
	FYZ fyzika	PRA prax
	DEJ dejepis	
	INF informatika	
	TEV telesná výchova	
	VKS výtvarná kultúra Slovenska	
3. ročník	Všeobecnovzdelávacie predmety	Odborné predmety
	SJL slovenský jazyk a literatúra	DVK dejiny výtvarnej kultúry
	ANJ/NEJ anglický/nemecký jazyk	TEC technológia
	OBN občianska náuka	FTV fotografická tvorba
	EKO ekonomika	FDS fotografický dizajn
	TEV telesná výchova	ZKV základy kinematografie a videa
4. ročník	Všeobecnovzdelávacie predmety	Odborné predmety
	SJL slovenský jazyk a literatúra	DVK dejiny výtvarnej kultúry
	ANJ/NEJ anglický/nemecký jazyk	TEC technológia
	OBN občianska náuka	FTV fotografická tvorba
	TEV telesná výchova	FDS fotografický dizajn
		ZKV základy kinematografie a videa



Martin Čechvala
– Praktické cvičenia,
2003

6.3 Charakteristika predmetov

Začiatok školského roka je spravidla 2. septembra. Po oboznámení sa s prostredím a štruktúrou predmetov sa začína výučba. Tá je rozdelená na „teoretické“ – všeobecnovzdelávacie predmety a na odborné predmety. V každom ročníkom sa ich pomer mení.

V rámci všeobecnovzdelávacích predmetov študenti začínajú v prvom ročníku slovenským jazykom a literatúrou, anglickým a nemeckým jazykom, fyzikou, základy ekológie, etická/náboženská výchova, občianska náuka, matematika, dejepisom, informatikou, telesnou výchovou a úvod do dejín umenia. V druhom ročníku ubúda ekológia, etická/náboženská výchova, matematika, občianska náuka. Úvod do dejín umenia nahrádza ho výtvarná kultúra Slovenska. V treťom ročníku sa vyučuje slovenský jazyk a literatúra, anglický a nemecký jazyk, občianska náuka, ekonomika a telesná výchova. V poslednom štvrtom je to už len slovenský jazyk a literatúra, anglický a nemecký jazyk, občianska náuka a telesná výchova.

V odborných predmetoch špecifických pre študijný odbor úžitkovej fotografie sa počas celého štúdia študenti oboznamujú s dejinami výtvarnej kultúry a technológiou. V prvom ročníku prechádzajú študenti predmetom výtvarnej prípravy. Učia sa základným výrazovým prostriedkom, základným prvkom kompozície ako je bod, linka, škvrna, práca s geometrickými tvarmi. Tieto hodiny slúžia ako príprava na odborné predmety. Postupne pracujú s fotogramom, kolážou, základnými fotografickými výrazovými prostriedkami ako sú optická neostrosť, pohybová neostrosť, kresba svetlom – luminografia.

Prípravné výtvarné disciplíny v súčasnosti vyučuje Mgr. Judita Csáderová. Študenti sa tu zaoberajú písmom, zlatým rezom, perspektívou. Predmet má slúžiť hlavne ako doplnok odborných predmetov.

V rámci technológie začína výučba v prvom ročníku od základu „*čo je to fotografia, čo je to svetlo, vynález fotografie a jej počiatky.*“ (interview s Juidtou Csáderovou) Študenti by mali v rámci predmetu získať primárnu technologickú zručnosť a pochopenie princípov fotografického média.

V druhom ročníku prechádza téma technológie na 19. storočie. Na hodinách sa prelínajú poznatky technických objavov týkajúcich sa fotografie s dejinami fotografie. Druhý ročník je taktiež postavený na praktických cvičeniach a výtvarnej príprave. Praktické cvičenia sú o pochopení základných procesov v interiérovej a exteriérovej fotografii. V ateliérovej fotografii ide o záznam predmetov z rôznych materiálov ako sklo číre a netransparentné, kov, portrét, telo. Všetky tieto cvičenia fotia študenti na veľký formát 9×12. V exteriérnych cvičeniach sa venujeme základom reportážnej a dokumentárnej fotografii, čiže opis osoby, akcie. Záverečnou prácou je cvičenie „človek, maska, krídla“. Cvičenie je postavené na základoch módnej fotografie, sklbením portrétu, reportáže, akcie s aranžovanou, inscenovanou fotografiou. „*Fotografie z cvičenia človek, maska, krídla využívame aj pre projekt Muzeálne stretnutia.*“ (interview s Jarom Žiakom)

Prvým stretnutím so živou fotografiou bolo dlhé roky dokumentárne cvičenie „reportáž o obchodnej ulici“. „*Žiaľ, vzhľadom aj k zmene doby sa muselo od neho úplne upustiť kvôli bezpečnosti žiakov.*“ (interview s Juditou Csáderovou)

Na samotnej školskej praxi je vidno, že „*keďže každý pedagóg je osobnosť výtvarník, tak sa aj v predmetoch ako je prax výuka zameriava okrem technickej aj na výtvarnú stránku.*“ (interview s Juditou Csáderovou) Začína sa prácou s camerou obscurou, prácou s chemikáliou ako maľovanie ustaľovačom a vývojkou na svetlocitlivý materiál.

V treťom ročníku sa vyučuje móda a to v ateliéri i v exteriéri, subjektívna krajina, architektúra, reklamná fotografia. Reklamná fotografia zahŕňa fotografiu gastronómie a reklamného zátišia pozostávajúceho z reklamných priemyselných predmetov. Ide o ich výtvarne zobrazenie, možno s využitím určitej ikonografie. Technológia v treťom ročníku je hlavne o dejinách fotografie, o smeroch, autoroch. V súčasnej dobe sa však zvažuje zmena náplne technológie v treťom ročníku, kvôli zmene počtu hodín, na úkor odborných predmetov sa rozšírili hodiny cudzieho jazyka. Táto zmena prebehla celoplošne na všetkých stredných školách. Podľa Juidty Csáderovej je teda potrebná zmena



Zuzana Gronová – Fotografický dizajn, 2008

pedagogického výučbového plánu pre celé štyri roky výučby technológie.

Fotografický dizajn má pripraviť študentov na prax, najčastejšie pre prácu v oblasti komercie. Cieľom je naučiť študenta myslieť na zadanie klienta, fotografovať aj s ohľadom na ďalšie použitie fotografie. Dá sa povedať, že je pre štúdium dôležité učiť sa aj na vlastných chybách. *„V treťom ročníku začíname tvorbou pozvánok, reklamným inzerátom na fotografický materiál. V druhom polroku prechádzame na módný časopis a reklamný katalóg. Cieľom nie je naučiť študentov zalamovať text ale myslieť na obrazovú stránku tlačoviny, či publikácie. Hlavne fungovanie fotografie s textom. Je potrebné aby na to mysleli už pri samotnom fotografovaní.“* (Interview s Viktorom Szemzöm)

V rámci hodín fotografického dizajnu sa rieši aj knižná ilustrácia. Viktor Szemzö sa rozhodol zadať všetkým rovnakú tému: ilustráciu slovenskej národnej hymny. *„Výhodou spoločnej témy je vzájomné porovnávanie medzi študentmi. Čo ich svojím spôsobom posúva vpred.“* (Interview s Viktorom Szemzöm)

Na hodinách základov kinematografie a videa fotia študenti scenáre. V treťom ročníku sa začína výučba fotografovaním ilustrácie vety. Študenti k tomu majú využiť štrnásť políčok a zároveň dbať na zásady filmovej práce, ako sú striedanie celku, polo-celku a detailu a ďalších. Nasledujúcim cvičením je inšpirácia umeleckým dielom, hlavne fotografiou a jej následná rekonštrukcia prostredníctvom videa. *„Pre fotografov vidím v tomto predmete význam v chápaní súboru ako celku, ktorý rozvíja príbeh. Je potrebné aby sa študenti naučili správne využívať celok, polo-celok a detail vzhľadom k tomu, akú informáciu chcú fotografiou podať ďalej.“* (Interview s Viktorom Szemzöm)

V druhom polroku študenti pracujú spoločne systémom štafety. Na spoločne vymyslenú tému každý nahrá kúsok videa a k záveru tieto časti spoja do výsledného diela. *„Hodnotil som každého kúsok osobitne a známku dostali aj za celú prácu spoločne.“* (Interview s Viktorom Szemzöm)

Posledným cvičením tretieho ročníku je reklama, kedy majú za úlohu natočiť tridsať sekundový spot na ľubovoľný produkt. Z hľadiska dejín filmu si v rámci predmetu pozrú okolo 15 filmov dôležitých z hľadiska histórie kinematografie.

Vo štvrtom ročníku ide pri zadávaní cvičení študentom, už o poskytnutie priestoru pre osobnú výpoveď. Na cvičeniach fotografickej tvorby študenti fotografujú štylizovaný portrét, autoportrét, sociálny portrét a výstavný súbor. Všetky cvičenia posledného ročníku sú na základe témy, ktorú si vyberá sám študent. Konečný výber témy je potrebné skonzultovať, ide hlavne o osobnú dohodu s pedagógom. *„Šupka je o treťom a štvrtom ročníku, vtedy začínajú študenti byť viac vyhranení.“* (interview s Jarom Žiakom)

Na hodinách fotografického dizajnu sa študenti venujú tvorbe plagátu. Viktor Szemző sa namiesto dlhoročnej tradície ekologického plagátu, rozhodol zadať študentom plagát divadelný. Po jeho dohode s VŠMU v Bratislave, študenti robili plagát na reálne predstavenia, ktoré chystali približne v tom období premiéry. Výsledkom bol plagát formátu A0. Následne sa kolektív okolo divadelnej hry VŠMU rozhodol, ktorý s návrhov použijú. Študenti tak dostali aj reálnu spätnú väzbu od niekoho zvonka.

Úlohou štvrtého ročníka je pripraviť aj obal na CD s kompletným bookletom. V cvičení billboard majú študenti vymyslieť kampaň, ktorá by bola použiteľná na veľkoplošnej reklame a zároveň korelovala aj s prostredím, v ktorom je reklama umiestnená. Záverečnou témou je knižná publikácia „Jedlo“. Študenti tu majú za úlohu vytvoriť desať veľkých dvojstrán a obálku. (Interview s Viktorom Szemzőm)

V poslednom ročníku sa na hodinách základov kinematografie a videa študenti venujú téme „svetlo, tma, ticho, hluk“. Za úlohu majú natočiť dva a pol minútové video. Predmet končia prípravou a natočením videoklipu. Vo všeobecnosti sa dá povedať, že v *„tretom ročníku sa s kamerou a filmom zoznamujú skôr prostredníctvom fotografie. Vo štvrtom už majú študenti priestor pre voľnejšiu tvorbu.“* (Interview s Viktorom Szemzőm)

Výsledná adjustácia prác i rozsah závisí zásadne na individuálnej dohode s pedagógom, ktorý predmet či dané cvičenie vedie. Hodnotenie odovzdaných prác je tiež výhradne na pedagógovi. *„Pri zadávaní cvičení je tu miesto pre ich posun, nemajú byť ohraničením ale motiváciou k práci. Pri práci je dôležité komunikovať, konzultovať.“* (interview s Jánom Striešom)

Každého polroka a na koniec školského roka sa robí a odovzdáva klauzúrna práca. Jej tému tiež určuje vedúci odboru a schvaľuje ju školská rada. Témy sa prispôbujú potrebám praxe tak ako aj záujmom študentov či ich možnostiam. Poslednými klauzúrami



Alica Klinková – Móda, maturitná práca, 2010

bola téma „pocta klasickému zátišiu“. Študenti dostali k dispozícii dvadsať predmetov, ktoré nafotografovali na stredný formát a sami zväčšili na barytový papier. Vďaka tomuto cvičeniu vznikli zaujímavé práce. (interview s Jánom Striešom)

Výber tém pre klauzúry je na vedúcom odboru a odsúhlasuje ich vedenie školy. Tému a teda aj jej náročnosť, rozsah prispôbujeme k ročníku, k našim študentom. Tému určujú aj potreby školy ako napríklad leták k výstave, výročiu alebo raz za päť rokov robíme portréty pedagógov aby bola určitá dokumentácia toho kto tu učil. Polročné klauzúry sú menšieho rozsahu keďže v tej dobe sú Vianoce a prázdniny a študenti majú menší časový priestor. (interview s Jánom Striešom)

Študenti majú k dispozícii dva ateliéry, s vybavením ako rôzne pozadia, zábleskové svetlá, miestnosť s IT technikou a každý ročník ma prístup do jednej z troch tmavých komôr. K zapožičaniu sú aj digitálne či analógové fotoaparáty a pre prácu v ateliéri je možné využiť Sinar či Mamyu. „Ako štátna škola sa horšie dostávame k financiám a to sa odráža aj vo vybavení.“ (interview s Jánom Striešom)

6.3.1 Maturitná práca

V poslednom ročníku prevažuje výučba odborných predmetov a taktiež predmetov, z ktorých sa skladá aj maturitná skúška. Maturitná skúška ma rovnako dve časti. Teoretickú, ktorej súčasťou je skúška z predmetu slovenského jazyka a literatúry, cudzieho jazyka a dejín výtvarnej kultúry. V rámci odbornej maturitnej skúšky sa odovzdáva praktická maturitná práca, ktorej tému i rozsah si po dohode s pedagógmi volia študenti sami.

Maturitná práca by mala byť súhrnom naučených poznatkov za celé štyri roky štúdia. Maturitné práce navrhuje tiež vedúci odboru, často však už po dohode so študentmi súvisiac už aj z ich prácou, ktorej sa venujú a ktorú si sami zvolili. Keďže koncom štúdia už mnohí študenti vedia čomu sa chcú venovať. Hodnotovo sa však všetky rovnajú a v témach sú obsiahnuté všetky cvičenia od dokumentu až po portrét, dizajn, či videoklip.

V súčasnosti je po úspešnom ukončení maturitných skúšok vyhlásená súťaž o najlepšiu maturitnú prácu. Práce študentov nominuje každý odbor a to v kategórii plošných oddelení školy a plastických oddelení školy. Extra svojho nominanta určuje aj študentská rada. Autor víťaznej práce získava Cenu ŠUV Josefa Vydru, ktorú už druhý rok udeľuje riaditeľ školy s finančnou podporou Nadácie firmy Würth. Víťazov určuje porota predsedov odbornej časti maturitných skúšok. Cenu druhého ročníka ŠUV J. Vydru za najlepšiu maturitnú prácu v kategórii plošných oddelení školy v školskom roku 2009/2010 s finančnou podporou Nadácie firmy Würth získal Dominik Hronec, študent odboru úžitkovej fotografie. (www.suvba.eu)



Tamás Bohus – Móda, 2010

6.3.2 Nové technológie

Svet technológií sa neustále mení, vyvíja. Tento fakt je veľmi badateľný aj v oblasti fotografie, najmä od osemdesiatych a deväťdesiatych rokov. Štúdium fotografie už nie len o čiernobielym či farebnom procese zobrazovania na analóg a post procese s tým súvisiacom, ale aj o digitálnom procese tvorby obrazu. Ide pri tom o zmeny od zachytenia obrazu po jeho post produkciu. Nové technológie nútia školy reagovať na dobu a jej požiadavky a prispôbiť sa tomu.

Diskusií o porovnávaní klasickej a digitálnej fotografie je mnoho. „*Digitál zmenil fotografické myslenie, pozeranie na svet, chýba určitá autocenzúra už pri fotografovaní, profesionalita pri zostavovaní kompozície. Pri fotografovaní na digitál sa spolieha na post*

produkcii- v zmysle: však sa to upraví. Práca na analóg je však finančne nákladnejšia a aj prácnejšia. Študenti sa však aj sami k analógu vracajú a vnímajú jeho kvalitu. Manipuláciou s obrazom, ako totálnym zásahom do nafotografovaného, sa zaoberajú v rámci predmetu fotografický dizajn.“ (interview s Jánom Striešom)

Zmenu vo veciach štúdia pri prechode na digitál postrehol aj Viktor Szemző. „Tým že sa stratila vzácnosť materiálu a aj jeho finančná hodnota, študenti nemajú zábrany ním mrhať. Prejavujú tendenciu si fotenie uľahčovať. Je väčší problém donútiť študentov, aby sa na prácu sústredili. Prevláda názor, že sa všetko dá doladiť v programe photoshop, čo nie je pravda.“ (Interview s Viktorom Szemzőm)

„Toho roku sme mali prvý ročník v ktorom nemal ani jeden z prijatých študentov ešte skúsenosť s tmavou komorou.“ (interview s Jarom Žiakom) „Pre našich súčasných študentov je to niečo nové, tmavá komora, červené svetlo, citlivý materiál. Pre pedagóga je to náročne, za chodu totiž treba úplne meniť spôsob výučby. Študenti strácajú samostatnosť v tomto smere.“ (interview s Juditou Csáderovou) „Pedagogicky sme sa tomu museli prispôbiť, práca s analógom už nie je prvoradá, stáva sa z nej špeciálna technika. Našou úlohou je v prvom rade pripraviť študentov do praxe, v ktorej je ovládanie digitálnej fotografie nevyhnutné.“ (interview s Jarom Žiakom)

Mení sa aj post produkcia, zrazu sa jej prikladá väčší dôraz. Často i pri klasickom fotografovaní sa film po vyvolaní skenuje, upravuje a tlačí prostredníctvom nových technológií.

6.4 Uplatnenie absolventov

Podľa správy o výsledkoch a podmienkach výchovno–vzdelávacej činnosti za školský rok 2008/2009 školy úžitkového výtvarníctva J.Vydru bolo z celkového počtu 54 maturantov na vysokoškolské štúdium bolo prijatých 38 študentov.

V analýze uplatnenia absolventov ŠÚV (<http://bratislava.sme.sk/>) sa konštatuje, že absolventi nachádzajú uplatnenie v rozličných oblastiach ihneď po maturite. Škola je na vysokých priečkach aj v umiestňovaní svojich maturantov na vysokých školách. V školskom roku 2006 obsadila ŠUV Jozefa Vydru spomedzi všetkých škôl druhé miesto: 73 % z maturantov ŠUV uspelo pri prijímaní na Univerzitu Komenského a z toho 42 % prijali na štúdium na Vysokú školu výtvarných umení. K dobrému uplatneniu absolventov nepochybne prispieva aj množstvo praxe a fakt, že odborné cvičenia reagujú na potreby súčasnej doby a aj komerčného trhu.

7 | Školské projekty

Najväčším edičným projektom školy úžitkového výtvarníctva súčasnosti je vydanie vyše 500 stranovej knihy ŠUR+ŠUP+ŠÚV=75. Na knihe sa podieľali autori ako Ondrej Bartko, Milan Bočkaj, Zuzana Bartošová, Rudolf Fila, Kvetoslava Gazdíková, Sabina Jankovičová, Igor Peter Meluzín, Iva Mojžišová, Barbara Remiášová, Miloš Štofko. Autori vychádzali z dokumentačného materiálu a textov Josefa Vydru. Je v nej uverejnené množstvo dokumentačného materiálu, práce študentov z súkromných i štátnych zbierok ktoré dokopy tvoria vyše tisíc reprodukcí. V publikácii nájdeme aj súhrnný zoznam pedagógov a absolventov od roku 1948 do roku 2005. Autorom výsledného dizajnu knihy je Vladislav Rostoka. Jej vydaniu v roku 2007 predchádzala jubilejná výstava ŠÚV.

Vernisáž výstavy sa konala 17. júna 2005, pod záštitou vtedajších predstaviteľov kultúry, školstva, Bratislavského samosprávneho kraja a hlavného mesta Bratislavy.



Zuzana Gronová – Obal na CD, 2008

Na výstave sa podieľal každý študijný odbor vystavením prác, ktoré mali poskytnúť komplexnú predstavu o štúdiu. Vystavené boli reprezentatívne práce z väčšiny predmetov a cvičení. Na tomto podujatí si odbor úžitkovej fotografie jednoznačne obhájil svoje miesto.

V roku 2000 Mgr. Ján Strieš usporiadal výstavu „deväťdesiate“. Výstava bola venovaná 70. výročiu založenia umeleckého školstva na Slovensku otvorením školy

umeleckých remesiel – dnešnej školy úžitkového výtvarníctva. Prezentovala práce študentov z deväťdesiatych rokov ŠUV. Boli vystavené fotografie z cvičení ako sociálny dokument, krajina, ilustrácia, plagát, sklo, portrét, autoportrét, akt, móda, cvičenie inscenovanej fotografie – červená čiapočka a iných. Výstava sa konala v priestoroch Umeleckej besedy slovenskej a Slovenského rozhlasu.

Už od roku 2003 sa študenti fotografie pod vedením Judity Csáderovej, zapájajú do projektu International Monuments Photographic Experience (Medzinárodné monumety fotografickej skúsenosti). Projekt sa usporadúva pod záštitou Rady Európy a Unesca. Spočiatku sa projektu zúčastňovali krajiny Európy a Kanada, ale postupne sa participácia rozrástla aj o krajiny mimo Európy. V súčasnosti sa do projektu zapája vyše 50 krajín. Počas dní Európskeho kultúrneho dedičstva (European Heritage Days) sa v každej z nich usporadúva výstava a tie najlepšie fotografie a aj fotografie ocenených víťazov súťaže, každoročne vychádzajú v katalógu. Na odbore úžitkovej fotografie sa už tradične posielajú fotografie z cvičenia architektúry. Spočiatku projektu sa posielali zväčšené fotografie neraz aj v počte 30 kusov z každej fotografie. V súčasnosti sa práce posielajú nahraté na CD. *„Náklady spojené s výstavou má na starosti každá krajina sama, my sme sa pre nákladnosť projektu rozhodli vystaviť fotografie pomocou projekcie.“* (interview s Juditou Csáderovou)

Z iniciatívy Jara Žiaka trvá už od roku 2001 spolupráca s Poľskom na projekte Muzeálne stretnutia z fotografia (Muzeálne stretnutia s fotografiou). Ide o medzinárodnú súťaž pre deti a mládež pod patronátom Ministra kultúry a Ministra národného vzdelávania Poľskej republiky. Hlavným organizátorom je Múzeum v Košaline a Pomorská spoločnosť lokálneho vzdelávania s hlavným sponzorom Ministerstva kultúry poľskej republiky. Podľa organizátora je účelom súťaže zapojenie múzeí do procesu školského vzdelávania, snaha vytvoriť u deti a u mládeže potrebu kontaktu z múzeami, povzbudzovať aktivitu žiakov prostredníctvom regionálneho vzdelávania, ako aj podporovať *„vývoj osobných záujmov, estetické citlivosti a individuálneho tvorivého nadania detí a mládeže a taktiež prezentácia tvorivého pohľadu mladej generácie na múzeá.“* (<http://www.pser.px.pl/mszf/regu/slo.html>) Organizátori súťaže vydávajú každoročne katalóg ocenených autorov a najlepších fotografií.

Práce študentov sú celoročne vystavované v priestoroch školy, tak aby bola reprezentatívne obsiahnutá väčšina cvičení. Fotografie študentov sa taktiež prezentujú v rámci výstavy pre záujemcov o štúdium na stredných školách na výstavisku Incheba v Bratislave.

V roku 2004 v T-galérii v Bratislave bola otvorená výstava vtedajšieho tretieho ročníku so spoločnou témou rodina, ktorá je súčasťou predmetu sociálneho dokumentu. Vystavené boli práce Veroniky Dutkovej, Ester Erdélyiovej, Lýdie Fehérovej, Barbory Juliniovej, Lei Lovíškovej, Lenky Petríkovej a Rastislava Trizmu.

Od roku 2007 študenti odboru úžitkovej fotografie participujú na projekte SOCRATES, kde spolu so Španielskou školou z Madridu, Poľskou z Čenstochovej a Francúzskou školou z Niortu, každoročne spracúvajú spoločnú jednu tému ročne – napríklad tému tolerancie. Projekt finančne podporila európska únia. Raz ročne sa z prác usporadúva výstava. Posledné výstavy boli v Poľsku v Čenstochovej a vo Francúzskej oblasti Bretónie. SOCRATES je projekt Európskeho spoločenstva v oblasti vzdelávania a kultúry, jeho podprogram Comenius ponúka medzinárodnú spoluprácu v oblasti všeobecného vzdelávania. (<http://www.saaic.sk/socrates/>)



Oto Skalický – Subjektívna krajina, 2007

So školou v Lubľane sa uskutočnilo stretnutie v rámci workshupu, ktorého sa zúčastnila pani Csáderová so študentmi. „*Išlo o fotografovanie plenéru a v súčasnosti je tam aj naša výstava. Naopak v rámci mesiaca fotografie mali Slovinci výstavu v Bratislave v cvernovke.*“ (interview s Jánom Striešom)

V roku 2008 bola v Nitre k osemdesiatemu výročiu založenia umeleckého školstva na Slovensku ŠUR-ŠÚV: 1928 – 2008, otvorená výstava súčasnej fotografie odboru úžitkovej fotografie FOTO 1928-2008. Vystavené boli práce študentov D. Jackuliakovej, M. Šimkovičovej, Simony Weisslechnerovej, M. Tótha, Juraja Mravca, D. Štofka, Moniky Juškovej, Z. Hanusovej, L. Terena, L. Štokingerovej, Veroniky Dutkovej a ďalších.

V tomto roku v novembri sa uskutočnila aj výstava aktov „telotvar 2“, na ktorej bol verejnosti predstavený výber z posledných 10 rokov na tému telo. Vystavené boli fotky od čierne – bielych po farebné. Vo výbere vystavených tém bolo cvičenie „telo ako krajina“, klasický akt ale aj portrét a voľné súbory vrátane módného. Vo všetkých

súboroch sa pracovalo s postavou a zobrazením tela. Expozícia sa konala v galérii Byzant v Bratislave.

V septembri 2009 pod vedením Jara Žiaka bola otvorená aj výstava „Portrét“ taktiež v Galérii „Byzant“ u Marcely a Viliama Lovíškových. Galéria sídli na Ventúrskej ul. č. 9 v komplexe Zichyho paláca. Vystavené boli práce z školského cvičenia portrét, nafotografované na veľký formát s cieľom tradičnou fotografiou zachytiť psychično človeka. Portrét bol len minimálne štylizovaný, pracovalo sa skôr s optickou neostroťou. Všetky fotografie boli študentmi nazväčšované na výsledný formát 50×60.

Najbližšie sa chystá odbor tohto roku v auguste na výstavu v galérii PF 01 Miloty Havránkovej, na Panenskej ulici v Bratislave. V rámci ktorej bude Ján Strieš spolu so svojimi študentmi vystavovať prierez procesom tvorby.

„Celkovo sa snažíme usporiadať výstavu každý rok.“ (interview s Jánom Striežom)

Študenti sa do súťaži zapájajú z vlastnej iniciatívy, často ide o polo amatérske súťaže s možnosťou vyhrať zaujímavé ceny.

8 | Prieskum názoru študentov

Poslaním prieskumu bolo zistiť názor študentov a absolventov na kvalitu odboru úžitkovej fotografie a ŠÚV v Bratislave a ich skúsenosti s uplatnením svojho vzdelania v praxi. Prieskum sa uskutočnil formou anonymného dotazníka a zrealizovaný bol prostredníctvom internetu.

V priebehu zbierania údajov sa ukázalo, že je určitý rozdiel medzi skupinou súčasných študentov a absolventmi, ktorí už boli konfrontovaní praxou a pracovnými skúsenosťami, resp. vysokoškolským štúdiom. Preto sme skúmanú vzorku rozdelili do dvoch anketových skupín s mierne odlišnými otázkami a taktiež sme ich vyhodnocovali osobitne.

Do prieskumu sa zapojilo 39 respondentov, z toho je 29 bývalých absolventov z obdobia od 2000 – 2010 a 10 súčasných študentov odboru úžitkovej fotografie v zastúpení každého ročníka.

Súčasní študenti sa zapojili do prieskumu v pomerne malom počte a preto výsledky prieskumu nie je možné považovať za dostatočne reprezentatívne. Otázky v dotazníku pre aktuálnych študentov boli zamerané na ich hodnotenie štúdia a vnímanie atmosféry školy.

Podľa výsledkov prieskumu je s kvalitou štúdia na ŠÚV, odbor úžitková fotografia spokojných 90 % opýtaných. Súčasný študenti by ohodnotili pedagógov podľa školskej klasifikácie v pomere 30 % známku jedna a 50 % známku dva, zvyšných 20 % sa rozhodlo pre známku štyri a päť.

Vzťah medzi študentmi a profesormi na odbore považuje 40 % respondentov za výborné a motivujúce, zvyšných 60 % ich považuje za bežné a skôr dobré, veľmi kamarátske. Navzájom sa zo spolužiakmi motivujú a ovplyvňujú navzájom svoju tvorbu len málo (60 %). Pocit vzájomného vplyvu na tvorbu jeden druhého ma len 30 %. Pre priblíženie uvádzam jednu odpoveď „*nie konkrétne, ale tým že sú niektorí lepší než ja. snažím sa im vyrovnať. Potiahli ma na vyššiu úroveň. Donútili ma popremýšľať nad sebou a viac sa tomu venovať. Malo to dopad len v kvalite fotografii nie v rukopise. Nemyslím, že by bolo vidno na prvý pohľad že sme z jednej triedy.*“

Deväť z desiatich respondentov sa plánuje venovať fotografii i po ukončení štúdia. Najviac študentov vo vlastnej tvorbe inklinuje k dokumentu a portrétu. Vo výučbe by si priali viac súčasnej fotografie, viac učenia technológie (v praxi), viac teórie aj z výtvarnej

prípravy, vyučovanie moderných technológií, výučbu v oblasti grafických programov, namiesto ekonomiky marketing a reklamu, psychológiu umenia. Pri zadávaní nových cvičení v rámci odborných predmetov pociťujú potrebu venovať viac aj technológii, technickej stránke spracovania cvičenia. V odpovediach sa vyskytlo aj lepšie technické vybavenie – čiže viac peňazí pre odbor. Z výučby by celkovo zo svojho subjektívneho hľadiska vynechali chémiu, fyziku, ekonomiku niektoré cvičenia odboru ako „písmenká“ a tému „červená čiapočka“. Spokojných s výberom predmetov je až 50 %, nemenili by nič. Najväčším prínosom v odbornom vyučovaní je fotografický dizajn a technológia. Taktiež boli spomenuté výtvarná príprava, typografia, dejepis, dejiny výtvarnej kultúry. Z cvičení móda a subjektívna krajina s pedagógom Jarom Žiakom. Vďaka ŠÚV sa zúčastnilo výstavu alebo výtvarného projektu 100 % súčasných študentov zapojených doprieskumu.

Martin Čechvala
– Maturitná práca,
2006



Absolventi prejavili výraznejší záujem zúčastniť sa prieskumu, čo sa prejavilo aj v ich početnosti.

Otázky dotazníka boli zamerané na zachytenie subjektívneho pohľadu študentov na kvalitu nimi absolvovanej umeleckej strednej školy, ako štúdium ovplyvnilo budúce povolanie, či ďalšie štúdium oslovených, ako sú resp. boli spokojní so školou, pedagógmi.

Štúdium na ŠÚV ich terajšie povolanie alebo štúdium ovplyvnilo pozitívne 64.3 % respondentov, niektorí dokonca dodali, že zo štúdia budú čerpať po celý život. Tretina opýtaných (35,7 %) sa vyjadrila, že štúdium ich ovplyvnilo len mierne. Iba jeden

respondent uviedol, že sa rozhodol venovať niečomu inému.

Uplatniť sa v odbore je podľa skúseností absolventov v súčasnosti pomerne ťažké. Z respondentov 27,6 % uviedlo, že sa im podarilo uplatniť v odbore veľmi výrazne, 3,4 % že vôbec. Ostatné odpovede sa pohybovali v škále medzi čiastočne a vôbec, čo vyhodnocujeme ako miernu úspešnosť. Pravdepodobné je, že sú menej úspešní než očakávali.

Za úplne relevantné požiadavkám praxe považuje štúdium len 6,9 %, za takmer relevantné 24,1 % . Za priemerne relevantné ho považuje 37,9 % a ako čiastočne zodpovedajúce ho hodnotí 27,6 %. Absolventom najviac chýbala výučba zameraná na svietenie, post produkciu, komerčnú fotografiu. Jeden z opýtaných ju považuje skôr za školu, ktorá otvára kreatívne možnosti, než ktorá stopercentne naučí remeslo.

S hodnotením relevantnosti štúdia súvisí aj otázka obsahu vzdelávania a najmä pomeru medzi všeobecnovzdelávacími a odbornými predmetmi. Pomer praxe a teórie by zmenilo 39,3 % opýtaných v prospech praxe, ostatní boli spokojní so stavom, aký bol počas ich štúdia. Zvýšenie pomeru teoretických predmetov na úkor odborných považovalo až 72,4 % absolventov za nesprávne. Niektorí by uvítali zrušenie predmetu matematiky, chémie a fyziky v prospech odborných predmetov. Zvýšenie počtu hodín jazyka však nie je všeobecne u študentov považované za nesprávne.

Pedagógovia odboru úžitkovej fotografie boli respondentmi oklasifikovaní od jedna do päť podľa školskej klasifikácie nasledovne: známku jedna udelilo 14,3 %, dvojku 21,4 %, trojku 25 %, štvorku 28,6 % a päťku 10,7 %. Svoje hodnotenie ani jeden z klasifikujúcich nevysvetlil.

Na odbore úžitkovej fotografie by si väčšina oslovených želala viac kurzov, hlavne v sfére informačných technológií a post procesu tvorenia obrazu a prípravy do tlače. Viac workshops v ateliéri a v externom prostredí. Viacerý odporúčajú pozývať externých hostí, fotografov, výtvarníkov a vytvoriť im priestor pre prednášky a dialóg so študentmi. Taktiež by privítali zavedenie hodín kresby ako dôležitú súčasť prípravy na prijímacie pohovory na vysoké školy. Podľa výsledkov dotazníku by sa viac malo obhajovať ústne, najmä klauzúrne práce. Cvičenia by sa mohli konzultovať a hodnotiť aj hromadne. Študenti by ocenili lepšie technické vybavenie tmavých komôr, ateliéru, učebne s počítačmi a myslia aj na lepšie finančné ohodnotenie pedagógov. Mnohí sa zhodli v potrebe zvýšenia počtu vyučovacích hodín technológie. Tiež sa vyskytli vyjadrenia na tému tvorby podmienok pre študentov, ktorí majú záujem prezentovať svoje práce,

vystavovať, publikovať, zapájať sa do medzinárodných projektov, prípadne otvoriť cestu pre spoluprácu medzi študentmi rôznych odborov, výraznejšie prepojenie s ostatnými odbormi, napríklad možnosť používania vybavenia iných odborov. Jeden z respondentov by uvítal väčší dôraz na autorskú tvorbu, menej praktických cvičení, miesto alebo stôl v ateliéri pre každého študenta a zrušenie povinnej dochádzky v dňoch praxe, zavedenie povinných prezentácií študentov pojednávajúcich o východiskách k ich tvorbe dva krát ročne hlavne v 3. a 4. ročníku, ktoré by boli spojené s diskusiou.

Súhrnne pre celú školu, tak aj jej všeobecnovzdelávaciu časť, by ako pozitívnu zmenu vnímali študenti v oživení vzdelávacieho obsahu, možno aj novými resp. externými mladšími pedagógmi a v kvalitnejšej výučbe jazykov. Ako potrebné pre prax uvádzajú aj zlepšenie hodín informatiky. Spomínaná je aj nie veľmi priateľská atmosféra medzi pedagógmi všeobecnovzdelávacích a odborných predmetov. Pritom je syntéza oboch zložiek vzdelávania veľmi dôležitá.

Súčasní absolventi sa ukázali ako benevolentnejší budúci rodičia, keďže 60,7 % považuje výber strednej školy a študovaného odboru za jednoznačné rozhodnutie ich prípadného potomka. Viac ako tretina (32,1 %) by sa potešila, ak by si ich potomok vybral štúdium na ŠÚV, odbor úžitková fotografia.

Až 96,6 % absolventov odboru úžitkovej fotografie, zapojených do prieskumu, svoju voľbu strednej školy nelutuje a ak by mali možnosť spätne svoj výber zmeniť, neurobili by tak.

Pomerne vysoká účasť respondentov a ich postoje potvrdzujú ich dobrý vzťah k „svojej“ škole a záujem o jej napredovanie.

Záver

Ako všade v živote tak aj vo vzdelávaní je stále čo doladovať. Či zo strany vedenia školy, pedagógov, ale napokon aj samotných študentov. Mne poskytla škola silný základ pre ďalšie štúdium a prax, pre vlastnú tvorbu a vďaka nej mám na čom stavať.

Vďaka patrí všetkým pedagógom, fotografom a výtvarníkom, ktorí sa podieľali na vývoji odboru fotografie na Škole úžitkového výtvarníctva Josefa Vydru, kedysi ŠUR, ŠUP. Vďaka ním bola a do súčasnosti je zachovaná vysoká kvalita štúdiá a tým pádom aj prác študentov a absolventov, z ktorých sa mnohí venujú umeniu profesionálne a úspešne naďalej. Vďaka patrí všetkým od začiatku na ŠUR – J. Funke, L. Kožehuba, K. Plicka, cez SŠUP – ŠÚV – M. Fikari, P. Roller, B. Říkovský, L. Absolon, L. Sedílek, M. Peťovský, J. Progran, A. Strelinger, Z. Karovičová, M. Marková-Havránková, F. Tomík, J. Krížik, F. Vančo, M. Plekanec, D. Pákozdyová, E. Vavreczká, B. Remiášová, V. Zacharová, Samuel Jaško, I. Patočková, J. Palkovič, Z. Štibrányiová, až po súčasnosť J. Csáderová, J. Žiak, V. Szemző a J. Striež.

„Ja osobne nepoznám absolventa šup – ky, ktorý by sa k svojej alma mater s hrdosťou nehlásil! Tento úkaz spolupatričnosti, nepoznačený rokmi, je fenomén naprosto ojedinelý, ktorý nemá na slovenskej scéne obdobu a najlepšie dokumentuje kvalitu školy.“
(Meluzín, 2007)

Zoznam použitej literatúry a zdrojov

- ANNA, S. et al. *Das Bauhaus im Osten. Slowakische und Tschechische Avantgarde 1928-1939*. Hatje Cantz, Ostfildern 1997. ISBN 3-7757-0729-8
- BARTKO, O. et al. *Art school ŠUR+ŠUP+ŠUV=75*. Rabbit & Solution studio, Bratislava 2007. ISBN 80-88947-12-X
- BENICKÁ, L. et al. *Judita Csáderová. Prelínanie*. Dom fotografie, Poprad, 2004. ISBN 80-968143-7-0
- BIRGUS, V., Mlčoch, J. *Česká fotografie 20. století. Průvodce*. Uměleckoprůmyslové museum v Praze, KANT, Praha 2005. ISBN 80-7101-041-3
- *Deväťdesiate*. Katalóg výstavy. ŠÚV Josefa Vydru v Bratislave, Bratislava 2007.
- FÁROVÁ, A. text v katalógu výstavy Anton Stano. In Hlaváč L. *Dejiny slovenskej fotografie*. Osveta, Martin 1989. ISBN 80-217-0086-6
- HAVRÁNKOVÁ, M. *Odkaz M. H. výber prác 1977-2007*. Turčianska Galéria, Martin, 2007.
- HLAVÁČ, L. *Dejiny slovenskej fotografie*. Osveta, Martin 1989. ISBN 80-217-0086-6
- HRABUŠICKÝ, A., MACEK, V. katalóg výstavy SNG. *Slovenská fotografia 1925 – 2000. Moderna – postmoderna – postfotografia*. Slovenská národná galéria, Bratislava 2001. ISBN 80-8059-058-3
- HOJSTRIČOVÁ, J., KOKLESOVÁ B. *Every day. Každý deň*. Občianske združenie Fotofo, Bratislava, 2006
- *Jaromír Funke and the Amateur Avant-Garde*. Katalóg výstavy. National Gallery of Art, Washington 2009.
- LOVIŠKOVÁ, L. , FEHEROVÁ, L. stredoškolská odborná činnosť. *História ŠUR-ŠÚV, odbor úžitková fotografia*. Škola úžitkového výtvarníctva Josefa Vydru v Bratislave, Bratislava 2004.
- MACEK, V., FIŠEROVÁ, L. *Nová slovenská fotografia*. Občianske združenie Fotofo, Stredoeurópsky dom fotografie, Bratislava 2008. ISBN 978-80-85739-47-3 104 s.

- MELUZÍN, I. P. Projekt ŠUR+ŠUP+ŠÚV = 75. In Bartko, O. et al. *Art school ŠUR+ŠUP+ŠUV=75*. Rabbit & Solution studio, Bratislava 2007. ISBN 80-88947-12-X
- MRÁZKOVÁ, D., REMEŠ V. *Cesty československé fotografie*. Mladá fronta, Praha 1989. ISBN 80-204-0015-X
- MRÁZKOVÁ, D. et al. Katalóg výstavy. *Co je fotografie. 150 let fotografie*. Videopress, Praha 1989. ISBN 80-7024-004-0
- *Muzeálne stretnutia s fotografiou*. Katalóg výstavy. Dział Oświatowy Muzeum w Koszalinie, Koszalin 2001.
- PETROVOVA, L. bakalárska práca. *Fotografie Judity Csáderovej*. Institut tvůrčí fotografie, FPF Slezské univerzity v Opave, Opava 2003.
- PUJOL, J. et al. katalóg výstavy. Eighth international monuments photographic experience. Generalitat de Catalunya, Barcelona 2003.
- ŠTOFKO, M. Súčasný odbory ŠÚV. In Bartko, O. et al. *Art school ŠUR+ŠUP+ŠUV=75*. Rabbit & Solution studio, Bratislava 2007. ISBN 80-88947-12-X
- ŠTOFKO, M. Vývoj školy. In Bartko, O. et al. *Art school ŠUR+ŠUP+ŠUV=75*. Rabbit & Solution studio, Bratislava 2007. ISBN 80-88947-12-X
- *ŠUR-ŠÚV 1928-2008*. Katalóg výstavy. ŠÚV Josefa Vydra v Bratislave, Bratislava 2008.
- VANČO, F. *Prvý polčas*. Photoport, Bratislava, 2007. ISBN 978-80-969648-6-4
- VYDRA, J. *Nové povolání průmyslové výtvarnictví*. Orbis, Praha 1948. ISBN 412109-10

- *Archiv ŠÚV Josefa Vydra v Bratislave*
- *Archiv odboru úžitkovej fotografie ŠÚV Josefa Vydra v Bratislave*

Elektronické zdroje

www.suvba.sk

www.jaroziak.com

www.vsvu.sk

<http://www.mirosvolik.cz>

<http://www.tonostano.com>

<http://bratislava.sme.sk/>

Odporučená literatúra

- KLARICOVÁ, K., CSÁDEROVÁ, J. katalóg výstavy. *Galéria fotografie*.MDKO, Bratislava 1979.
- MACEK V. *Slovenská fotografia 60. Rokov*. Osveta, Martin 1990.
- MACEK, V. *Súčasná slovenská fotografia*. FOTOFO, Bratislava 1999.
- MACEK, V. *Nová slovenská fotografia*. FOTOFO, Bratislava 2001.
- STANO, T. magisterská diplomová práca *Fotografia na ŠUR a SUPŠ v Bratislave*. FAMU, Praha 1986.
- STANO, T., JURIKOVÁ, M. monografia. *Tono Stano*. Torst, Praha 2005.
- ŠTRAUSS, T. *Slovenský variant moderny*. Pallas, Bratislava 1999.
- VRÁNOVÁ, J. et al. *Aktuálnost československé meziváleční fotografie*. Dům umění města Brna, Brno 1980.

Prílohy

Zoznam absolventov 1990 – 2010

Dotazník pre študentov
odboru úžitkovej fotografie na ŠÚV v Bratislave

Dotazník pre absolventov
odboru úžitkovej fotografie na ŠÚV v Bratislave



Zoznam absolventov 1990 – 2010

1990 Maturanti oddelenia fotografie	1991 Maturanti oddelenia fotografie
Hojstričová Jana	Hriadelová Alžbeta
Košnárová Jana	Marettová Margaréta
Meliš Ján	Mičudová Alžbeta
Noseková Jana	Múčková Monika
Šebestová Jana	Stančík Andrej
Vančo Filip	Sternmüllerová Sylvia
	Sýkorová Jana
	Malý Dušan
1992 Maturanti oddelenia fotografie	1993 Maturanti oddelenia fotografie
Bezák Andrej	Kmeťová Viera
Hanus Pavel	Novisedlák Michael
Harangozó Jozef	Patočková Ingrid
Hudec Norbert	Šabíková Ivana
Zachar Daniel	
Pákozdyová Denisa	
1994 Maturanti oddelenia fotografie	1995 Maturanti oddelenia fotografie
Dunajčíková Zdenka	Bindrárová Tereza
Chlpík Juraj	Čech Peter
Juhássová Linda	Farkaš Juraj
Krížik Daniel	Kirschnerová Jana
Lehotský Juraj	Ondrejka Ján
Poruban Tomáš	Prívozníková Janka
Saparová Silvia	Täuber Richard
Šúry Alexander	
1996 Maturanti oddelenia fotografie	1997 Maturanti oddelenia fotografie
Benčíková Katarína	Cibulková Miroslava
Knězeková Zuzana	Chrenková Jarmila
Kostolanský Marek	Slafkovská Silvia
Madarás Matej	Šulajová Zuzana
Valná Michaela	Zágoršeková Jana
Witteková Laura	Zacharová Zuzana
Benka-Rybár Richard	

2000 Maturanti oddelenia fotografie

Kníž Vladimír
Obermanová Katarína
Pastor Ivan
Petrášová Romana
Štamberský Tomáš

2001 Maturanti oddelenia fotografie

Antalová Linda
Grimaldi Sean
Hanko Filip
Jaško Samuel
Kédrová Karolína
Kováčová Monika
Szemző Viktor
Rihák Adam

2002 Maturanti oddelenia fotografie

Šviríková Mária
Hinca Michal
Palkovič Ján
Šviríková Daniela
Štibrányiová Zuzana

2003 Maturanti oddelenia fotografie

Anušev Juraj
Fifík Juraj
Haviarová Barbora
Klotton Adam
Manina Tomáš
Šipocz Ján
Raffajová Veronika

2004 Maturanti oddelenia fotografie

Borsukova Jana
Flendrovská Lucia
Karpita Anton
Mariáš Dušan
Ondreáková Alexandra
Pischinger Viktor
Tóthová Katarína

2005 Maturanti oddelenia fotografie

Dutková Veronika
Erdélyiová Ester
Fehérová Lídia
Juliniová Barbora
Lovíšková Lea
Petříková Lenka
Trizma Rastislav

2006 Maturanti oddelenia fotografie

Čechvala Martin
Jušková Monika
Kmeťová Zuzana
Lacová Dana
Mravec Juraj
Rajnoha Jakub
Štokingerová Lívia

2007 Maturanti oddelenia fotografie

Barteková Daša
Buranová Denisa
Flochová Soňa
Nováková Diana
Ondrejková Dana
Pavlovičová Agáta
Šimkovičová Martina
Teren Lukáš

2008 Maturanti oddelenia fotografie

Bališ Peter
Domaracká Eva
Gronová Zuzana
Hanusová Zuzana
Jackuliaková Dominika
Štofko Dominik
Weisslechnerová Simona

2009 Maturanti oddelenia fotografie

Blanárová Veronika
Gécová Katarína
Horvátová Erika
Skalický Oto
Šabík Michal
Tlkanec Erik

2010 Maturanti oddelenia fotografie

Danihelová Lívia
Hambálek Tomáš
Hronec Dominik
Chlpík Martin
Klinková Alica
Motlitbová Viktória
Ormandík Michal
Sebők Balász
Trnka Peter

Dotazníky

Pre študentov odboru úžitkovej fotografie na ŠÚV v Bratislave

1. Dalo by sa povedať, že si spokojný/á s kvalitou štúdia na odbore ŠÚV?

áno nie

2. Ak by si mohol ohodnotiť pedagógov odboru úžitkovej fotografie ako kolektív ako by to bolo? Hodnoť podľa školskej klasifikácie od jedna do päť.

1 2 3 4 5

3. Ako vnímaš vzťah medzi študentmi a profesormi na odbore úžitkovej fotografie?

Vyznač podľa svojho názoru od zlé po výborné.

zlé - demotivujúce skôr zlé bežné - v poriadku skôr dobre
výborné - motivujúce

4. Plánuješ sa venovať fotografii i po ukončení štúdia?

nie áno

5. K akému typu fotografie inklinuješ? (zátišie, móda, dokument, portrét, ...)

6. Zúčastnil si sa vďaka ŠÚV výstavy alebo výtvarného projektu?

nie chystám sa áno

7. Ako by si stručne ohodnotil/a, opísal/a atmosféru na škole?

8. Čo by si do výučby pridal/a ?

9. Čo by si z výučby vynechal/a (vyznač ako 1. ...) a naopak ktorý predmet je najväčším prínosom (vyznač ako 2. ...)?

10. Majú na tvoju tvorbu vplyv aj tvoji spolužiaci? Ovplyvňujete sa navzájom?

nie veľmi málo áno áno - veľmi výrazne

Pre absolventov odboru úžitkovej fotografie na ŠÚV v Bratislave

1. Do akej miery ovplyvnilo štúdium ŠÚV tvoje terajšie povolanie, alebo ďalšie štúdium?

vôbec neovplyvnilo (0) 1 2 3 4 ovplyvnilo pozitívne (5)

2. Do akej miery sa ti podarilo uplatniť v tvojom odbore v zamestnaní, prípadne v ďalšom štúdiu?

vôbec (0) 1 2 3 4 veľmi výrazne (5)

3. Je podľa teba relevantné štúdium na ŠÚV požiadavkám praxe?

vôbec (0) 1 2 3 4 veľmi výrazne (5)

4. Ako by si oklasifikoval pôsobenie odborných pedagógov ako kolektívu?

Od jedna do päť podľa školskej klasifikácie.

1 2 3 4 5

5. Boli teória a prax dostatočne vyvážené? Zmenil by si pomer praxe a teórie?

viac teórie o niečo viac teórie bez zmeny o niečo viac praxe viac praxe

6. Aký je tvoj názor na zvýšenie počtu teoretických predmetov na úkor praktických?

veľmi spokojný (1) 2 3 4 je to obrovská chyba (5)

7. Čo by si zmenil ohľadom štúdia na odbore úžitkovej fotografie?

8. Čo by si zmenil ohľadom štúdia na ŠÚV?

9. Ak by si mal možnosť spätne zmeniť voľbu strednej školy - urobil/a by si tak?

áno nie

10. Bol/a by si rád/a ak by tvoj potomok chcel študovať na ŠÚV odbor úžitkovej fotografie?

nie - nesúhlasil/a by som nie je to jeho rozhodnutie áno áno veľmi

